

SAKEN

Sveriges Radio AB:s, Sveriges Television AB:s och Sveriges Utbildningsradio AB:s public service-redovisningar för år 2012

BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser vid en helhetsbedömning att Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, enligt bolagens public service-redovisningar, huvudsakligen har uppfyllt sina public service-uppdrag under år 2012.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Maria Edström och Martin Holmgren, efter föredragning av Karin Lundin, Maria Bergerlind och Anna Dingertz.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Anna Dingertz

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	SAMMANFATTNING.....	4
2	BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKT	6
2.1	Granskningsnämndens uppdrag.....	6
2.2	Programföretagens redovisningsvillkor.....	6
3	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT.....	7
4	GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING	9
4.1	Nya tjänster.....	9
4.2	Spegling och 55-procentvillkoret.....	11
4.2.1	Mångsidighet och spegling.....	11
4.2.2	55-procentvillkoret	20
4.3	Produktion och mångfald i programverksamheten.....	22
4.3.1	Variation i produktionsformer och utomståendes medverkan.....	22
4.3.2	Program på svenska språket m.m.	27
4.4	Kultur	31
4.5	Barn och unga	36
4.5.1	Nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och ungdomar.....	37
4.5.2	Egen nyproduktion för barn och unga.....	40
4.5.3	Utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar.....	42
4.5.4	UR:s särskilda ansvar för barn- och ungdomsutbildning	46
4.5.5	Barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper.....	47
4.5.6	Barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk	53
4.5.7	Tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning.....	55
4.6	Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	58
4.6.1	Dialog med de berörda grupperna.....	60
4.6.2	Hörbarhet – tv och radio	61
4.6.3	Teckentolkning/syntolkning – tv.....	63
4.6.4	Textning – tv.....	66
4.7	Minoritetsspråk	68
4.7.1	Finska och samiska.....	72
4.7.2	Meänkieli och romani chib.....	73
4.8	Övrigt	77
4.8.1	Sidoverksamheter	77
4.8.2	Redovisning av produktivitet och effektivitet.....	78

4.8.3	Satsningar på tillgängliggörande av arkiven	80

1 SAMMANFATTNING

Granskningsnämnden anser vid en sammantagen bedömning att Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR), får anses ha uppfyllt sina public service-uppdrag.

På vissa områden har nämnden emellertid funnit att **villkoren inte är uppfyllda**. Dessa områden är följande.

SR

- Tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning
- Utbud till barn och unga som tillhör språkgruppen meänkieli och romani chib

Granskningsnämndens utgångspunkt att sändningstillståndet omfattar radiosändningar och att verksamheter som programföretaget bedrivit på andra plattformar inte bidrar till uppfyllelsen av villkoren i sändningstillstånden har haft betydelse för nämndens bedömning av tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättning.

SVT

- Utbud av nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för unga
- Tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning
- Utbud till barn och unga som tillhör språkgruppen meänkieli och romani chib
- Särställning för meänkieli och romani chib i programverksamheten

Granskningsnämndens utgångspunkt att sändningstillståndet omfattar marksänd tv och att verksamheter som programföretaget bedrivit på andra plattformar inte bidrar till uppfyllelsen av villkoren i sändningstillstånden har haft betydelse vid nämndens bedömning av tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättning.

UR

- Utbud till barn och unga som tillhör språkgruppen meänkieli och romani chib
- Särställning för meänkieli och romani chib i programverksamheten

På följande områden har nämnden funnit att det råder **tveksamhet kring uppfyllelsen**, nämligen:

SVT

- Speglingen av hela landet

SR

- Kravet att lämna en särskild redogörelse för satsningar på tillgängliggörandet av program ur arkivet

I andra delar efterlyser nämnden **utförligare beskrivningar**. Nämnden betonar att det är viktigt att bolagen tydligt redovisar vad som sänts i marksänd tv och radio mot bakgrund av att verksamheter som programföretagen bedrivit på andra plattformar inte bidrar till uppfyllelsen av villkoren i sändningstillstånden. De områden där nämnden därutöver efterlyser utförligare beskrivningar är följande.

SR

- Speglingen av hela landet
- Program på svenska språket och andel artister verksamma i Sverige/verk av upphovsmän verksamma i Sverige
- Olika produktionsformers andel av totalutbudet

SVT

- Speglingen av hela landet
- Andel artister verksamma i Sverige/verk av upphovsmän verksamma i Sverige
- Kultur
- Egen nyproduktion för barn respektive unga
- Barn och ungdomar som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper
- Redovisning av produktivitet och effektivitet

UR

- Program på svenska språket och andel artister verksamma i Sverige/verk av upphovsmän verksamma i Sverige i radio
- Barn och ungdomar som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper

UR har dessutom ombetts redovisa vad berörda grupper anser om UR:s val att teckenspråksbearbeta i stället för att teckentolka program.

2 BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKT

2.1 GRANSKNINGSNÄMNDENS UPPDRAG

Granskningsnämnden för radio och tv är ett särskilt beslutsorgan inom Myndigheten för radio och tv. I nämndens uppgifter ingår bland annat att årligen i efterhand bedöma, utifrån redovisningar från SR, SVT och UR, om bolagen har uppfyllt sina public service-uppdrag. Bedömningen ska göras med utgångspunkt i de villkor som reglerar bolagens verksamheter och som anges i radio- och tv-lagen, sändningstillstånden och anslagsvillkoren. Granskningsnämnden ska inte bedöma *hur* utan *om* programföretagen har uppfyllt sina uppdrag. Nämnden kan därmed ha synpunkter på hur programföretagen bör utforma sina public service-redovisningar för att det ska vara möjligt att bedöma om bolagen uppfyllt sina respektive uppdrag.

I detta sammanhang bör det framhållas att nämndens bedömningar grundar sig på programföretagens egna redovisningar och kompletterande uppgifter som bolagen har lämnat. Det är programföretagen själva som ansvarar för riktigheten i uppgifterna.

Med begreppet programverksamheten i sändningstillståndet avses den kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända program, som bedrivs i marksänd tv och radio. Skälet är att det endast är den verksamheten som omfattas av sändningstillstånden. De verksamheter som programföretagen bedriver på andra plattformar, till exempel webben, beaktas därför vid bedömningen av uppfyllelsen av de förpliktelser programföretagen har enligt sändningstillstånden.

2.2 PROGRAMFÖRETAGENS REDOVISNINGSVILLKOR

Av public service-bolagens anslagsvillkor framgår vad public service-redovisningarna ska innehålla. Enligt villkoren ska bolagen årligen följa upp och redovisa hur uppdraget har fullgjorts. Redovisningarna avseende år 2012 ska senast den 1 mars 2013 ges in till Kulturdepartementet samt till Myndigheten för radio och tv.

Samtliga verksamhets- och programområden ska redovisas. SVT ska bland annat utförligt rapportera hur programverksamheten för teckenspråkiga utvecklas. SR, SVT och UR ska lämna en särskild redogörelse för vilka satsningar som gjorts för att öka tillgänglighörandet av program ur bolagens arkiv. Kulturuppdraget ska redovisas tydligare. Till rapporten ska fogas en redovisning av eventuella sidoverksamheter som SR, SVT och UR har bedrivit.

SR, SVT och UR ska i samarbete ta fram konkreta uppföljningsbara resultatmätt baserade på tillstånds- och anslagsvillkor. Resultatmåttan bör utformas så att de ger väsentlig information om uppdraget och förmedlar viktiga erfarenheter av

verksamheten. SR, SVT och UR ska på olika sätt stimulera en fortlöpande offentlig diskussion om verksamheten. SR, SVT och UR ska redovisa och kommentera hur resultaten har utvecklats med avseende på bland annat volym, kostnader och intäkter samt nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet. Samarbets- och effektiviseringsåtgärder ska rapporteras i redovisningarna. SR, SVT och UR ska utveckla arbetet med att mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet.

Programstatistiken ska utformas så att jämförelser blir möjliga över tid. Redovisningarna ska uttrycka olika programkategoriers andel av den totala sändningstiden, när olika programtyper sänds samt resursförbrukningen för respektive kategori. Redovisningarna ska även avse omfattningen av tittandet eller lyssnandet och publikens reaktioner samt företagets planer för kommande år.

SR, SVT och UR ska redovisa hur det säkerställs att all verksamhet uppfyller de krav som ställs på företagen i sändningstillstånd och anslagsvillkor.

I propositionen *Utveckling för oberoende och kvalitet - Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010-2013* (prop. 2008/09:195) framhålls bland annat att programföretagens redovisningar ska fördjupas och bli tydligare när det gäller programföretagens sidoverksamheter samt avseende SR:s och SVT:s kulturutbud.

3 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Granskningsnämnden har i sin bedömning av redovisningarna för år 2012, mot bakgrund av de krav som ställs i bolagens anslagsvillkor och sändningstillstånd samt med beaktande av de uttalanden som gjorts i prop. 2008/09:195 särskilt fokuserat på följande ämnesområden (fokusområdena är desamma som vid 2010 och 2011 års bedömningar).

- Nya tjänster
- Spegling och 55-procentsvillkoret
- Produktion och mångfald i programverksamheten
- Kultur
- Barn och unga
- Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
- Minoritetsspråk

Programföretagen har getts tillfälle att komplettera sina redovisningar inom bland annat dessa fokusområden. Särskild uppmärksamhet har fästs på minoritetsspråk. Mittuniversitetet har på uppdrag av Myndigheten för radio och tv skrivit en rapport om minoritetsspråk, *Minoritetsspråk i public service*. Bolagen har getts tillfälle att kommentera innehållet i rapporten och ge sin syn på vissa frågeställningar som uppkommit på grund av slutsatserna i rapporten. I de fall där kompletteringarna legat till grund för bedömningen anges detta.

Granskningsnämnden har även detta år valt att bedöma de tre public service-bolagens redovisningar inom ramen för ett gemensamt yttrande.

4 GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

4.1 NYA TJÄNSTER

Granskningsnämnden konstaterar att SR inte uppgett om bolaget lanserat några nya programtjänster som ska anmälas till regeringen och att SVT och UR uppgett att bolagen inte lanserat några nya permanenta tjänster som ska anmälas till regeringen (punkt 9, 11 respektive 10 i anslagsvillkoren).

Reglering

Enligt anslagsvillkoren ska SR, SVT och UR anmäla nya permanenta programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som programföretagen vill lansera till regeringen för godkännande. Anmälan ska även sändas till Myndigheten för radio och tv. Anmälan ska vara utförlig och tydlig och innehålla de uppgifter som kan tänkas krävas för en förhandsprövning. Den ska så långt det är möjligt utformas för att kunna utgöra underlag för en öppen konsultation (punkt 9, 11 respektive 10 i anslagsvillkoren).

I anslagsvillkoren sägs vidare att bolagen ska redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats under år 2012. Detta gäller oavsett om tjänsterna anmälts för godkännande eller inte. För de tjänster som har lanserats på försök ska det anges hur lång försökstid som har planerats (punkt 17, 21 respektive 18 i anslagsvillkoren).

Sedan den 16 december 2010 har Myndigheten för radio och tv i uppdrag att genomföra en förhandsprövning av sådana tjänster som anmälts till regeringen (Ku2009/1674/MFI).

Tidigare bedömning

Granskningsnämnden konstaterade i sin bedömning för år 2011 att programbolagen uppgett att de inte lanserat några nya permanenta programtjänster som ska anmälas till regeringen.

Uppfyllelse – SR

I SR:s redovisning lämnas inte någon information om lansering av nya tjänster. Granskningsnämnden anser, mot bakgrund av anslagsvillkorens utformning och att det i första hand är SR:s sak att avgöra vilka tjänster som är av sådan betydelse att de ska anmälas till regeringen, att avsaknaden av en upplysning om någon försöksverksamhet bör uppfattas så att det inte förekommit någon sådan lansering. Redovisningen skulle dock enligt nämndens mening vinna i tydlighet på en direkt upplysning huruvida någon försöksverksamhet förekommit eller inte.

Uppfyllelse – SVT

SVT har uppgett att bolaget under år 2012 inte har lanserat några nya permanenta programtjänster eller tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten eller den kompletterande verksamheten. Under året har SVT inte heller lanserat några tjänster på försök. Hösten 2012 fattade SVT beslut om att i februari 2013 inleda sändningar av SVT:s linjära programtjänster över öppna Internet. SVT har uppgett att tjänsten i enlighet med förarbetena till innevarande anslagsvillkor inte behöver förhandsprövas då det rör sig om ett simultant tillhandahållande av en befintlig tjänst över en annan plattform.

Uppfyllelse – UR

Av UR:s public serviceredovisning framgår att UR under år 2012 inte har lanserat någon ny permanent programtjänst eller tjänst av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten eller den kompletterande verksamheten. Under året har UR inte heller lanserat några tjänster på försök.

4.2 SPEGLING OCH 55-PROCENTVILLKORET

4.2.1 Mångsidighet och spegling

SR får anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet och spegling (9 § i sändningstillståndet).

SVT får med viss tvekan anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet och spegling (7 § i sändningstillståndet).

UR får anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet (9 § i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden anser att SR och SVT bör fortsätta utveckla redovisningen av hur bolagen mäter speglingen ur olika aspekter, i olika program samt hur bolagen arbetar med att följa upp speglingen över tid.

Reglering

SR, SVT och UR ska erbjuda ett mångsidigt programutbud som omfattar allt från det breda anslaget till mer särpräglade programtyper. Hög kvalitet och nyskapande form och innehåll ska utmärka programverksamheten. Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet (9 §, 7 § respektive 9 § i sändningstillstånden).

För SR och SVT gäller dessutom att programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och som helhet präglas av folkbildningsambitioner (7 § respektive 9 § i sändningstillstånden) samt att nyhetsförmedling och samhällsbevakning ska ha olika perspektiv, så att händelser speglas utifrån olika geografiska, sociala och andra utgångspunkter (11 § respektive 9 § i sändningstillstånden).

Av programbolagens anslagsvillkor för år 2012 följer att SVT, SR och UR ska utveckla arbetet med att mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet.

Tidigare bedömning – SR

I sin bedömning av SR:s redovisning för år 2011 ansåg nämnden att det framgick av SR:s redovisning att bolaget har ett mångsidigt programutbud och att bolaget arbetar med speglingsperspektivet i programverksamheten. Genom beskrivningarna i redovisningen samt en komplettering till denna redogjorde SR

speglingsarbetet mer utförligt än tidigare. Nämnden uttalade att SR bör fortsätta att utveckla redovisningen av hur SR mäter och följer upp speglingen ur olika aspekter, i olika typer av program. Vid en sammantagen bedömning fick SR anses ha uppfyllt kravet på spegling i 9 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SR

Mångsidighet i SR:s programutbud redogörs för i kapitlet ”Sveriges Radios utbud” där utbudet beskrivs ur olika perspektiv och per programområden, samt genom redovisning av sända timmar inom programområdena. Arbetet med spegling redovisas under rubriken ”Spegling av hela landet” i samma kapitel.

Av redovisningen framgår att över hälften av SR:s sändningstid består av musik. Jämfört med år 2011 har en viss förskjutning av sändningstiden skett mot ett ökat utbud av nyheter, samhälle och kultur. Av redovisningen framgår vidare att drygt hälften av SR:s totala kostnader går till nyhets- och samhällsprogram. SR beskriver det huvudsakliga innehållet i utbudet under år 2012 inom områdena nyheter, samhälle, livsstil, kultur, sport, underhållning och musik, trafik- och service samt utrikesbevakning.

SR uppger att nästan all produktion i SR omfattas av olika krav på spegling av sociala skillnader, geografisk spridning, jämställdhet, etnicitet och kulturell mångfald, livsåskådning, funktionsnedsättning, sexuell läggning samt ålder. Kravet på spegling finns formulerade i styrdokument för nyhets- och programverksamheten och konkretiseras i uppdrag och beställningar. SR finns i dag på 43 orter i landet. Den bredden gör det enligt SR möjligt att nå och spegla företeelser och människor från hela landet. SR uppger vidare att bolaget har uppmärksammat det globala perspektivet och dess påverkan på de nationella och lokala sammanhangen.

Under rubriken ”Speglingsskraven i programbeställningarna” uppges bland annat följande.

Speglingen ur olika aspekter säkerställs genom att kraven skrivs in i programbeställningarna till redaktioner och kanaler. Kraven i beställningarna följs upp genom kontinuerlig återkoppling inom respektive redaktion samt i årliga uppföljningsmöten med beställare och ansvarig chef.

I redovisningen ges vidare exempel på hur speglingsskraven formuleras i programbeställningarna. I exemplen nämns aspekterna kön, geografi och ursprung. I stycket ”Organisation och sätt att arbeta” lyfter SR bland annat fram att bolaget sedan år 2011 har en ny och decentraliserad områdesorganisation och att nya samarbetsformer har utvecklats som i sig skapat förutsättningar för spegling av hela landet i utbudet.

SR beskriver att alla bolagets kanaler och redaktioner varit engagerade i projektet ”Här och nu”. Avsikten har varit att skildra och granska den stora mångfalden av levnadsvillkor som finns i det svenska samhället, baserade på till exempel skilda ekonomiska, sociala, kulturella och etniska förutsättningar. Bolaget ska ge en mer heltäckande nutidsbild av hur människor i Sverige lever. SR redovisar ett axplock av vad som gjordes inom ramen för projektet under år 2012. Bland annat producerades en reportageserie med hundra personporträtt av de lokala kanalerna i sydöstra Sverige, de lokala kanalerna i södra Norrland och Bergslagen samlade in 120 röster från de fyra länen som fick dela med sig av sina livsberättelser i en publikinteraktiv serie, de lokala kanalerna i Skåne, Halland och Blekinge granskade strandskyddet kring kustremsa från norra Halland till Blekinge i söder, *Ekot* satsade på resor i Lubbe Nordströms spår (skildringarna av ”Lortsverige” 1938) med resor till Katrineholm, Eskilstuna, Borlänge och Linköping och Sisuradion inledde under hösten en programserie om de finska invandrarna på 1970-talet genom att följa deras liv i dag.

SR uppger vidare att samtliga program från Samhällsredaktionen speglar hela landet i all dess mångfald. Stor vikt har under året lagts vid att ta hjälp av lyssnarna med att formulera frågorna för att öka graden av angelägenhet. P1 har sänt flera program som är resultat av samarbeten mellan redaktioner i Stockholm och lokala kanaler. Vidare redovisar SR för de lokala kanalernas medverkan i riksprogram och uppger att lokala kanaler producerar och dagligen sänder program och nyheter från norr till söder. De 25 kanalerna speglar sina respektive sändningsområden utifrån P4-uppdraget.

SR beskriver också hur de arbetat med spegling inom programområdet kultur och uppger bland annat att bolagets kulturjournalistik finns på många geografiska platser och i ett större antal program.

SR beskriver även att bolagets ledning har valt ut fem områden där satsningar görs under tillståndsperioden. Av redovisningen framgår att SR har satsat på två områden som har direkt bäring på frågan om spegling; området ”lokal närvaro” och området ”det svenska samhället”. Inom området ”lokal närvaro” är uppdraget att ”Sveriges Radio tar ytterligare steg i utvecklingen av de lokala utbudet och kommer ännu närmare medborgarna”. Med P4 Jämtlands publiknätverk som förebild startades under hösten 2012 publiknätverk på ytterligare nio lokala kanaler och Samhällsredaktionen i Stockholm. Avsikten är att stärka redaktionernas publikkontakter och inflödet från publiken av underlag för nyheter och program. Under våren 2012 inleddes satsningen ”Här och nu” (beskriven ovan). *Karlavagnen* har gjorts med förändrat programkoncept, nya programledare och nya sändningsorter. Som exempel på verksamhet inom detta område år 2012 beskriver SR bland annat att i *Klondyke i norr* har Samradion och P4 Norrbotten rapporterat om en gruvnäring på högvarv. Under rubriken ”Romska berättelser” skildrades romernas situation i Sverige och Europa i nutid och förr, romsk musik,

kultur, identitet och tystnad kring romskt ursprung, resandes berättelser och så vidare.

Av avsnittet ”Det mångkulturella Sverige” i SR:s redovisning framgår att det på SR finns redaktioner vars arbete genomsyras av mångkultur och mångfald såsom Sameradion, SR Metropol, SR Sisuradio, SR International och Din gata. Genom samarbeten inom SR hörs röster från dessa kanaler även för en bredare publik i andra program och kanaler. Det framgår vidare att samtliga lokala kanaler under år 2012 arbetat med att lyfta fram personer med olika social och etnisk bakgrund.

I avsnittet ”Insatser för personer med funktionsnedsättning” sägs bland annat att SR:s särskilda uppdrag när det gäller människor med funktionsnedsättning är integrerat i den dagliga verksamheten och är både inkluderande och granskande. Med inkluderande menar SR att människor med funktionsnedsättning medverkar i alla slags program och sammanhang och intervjuas på samma villkor som andra intervjupersoner. Det granskande uppdraget handlar om att bevaka hur människor med funktionsnedsättning bemöts i samhället. Både problem med tillgänglighet och orättvisa livsvillkor ska lyftas fram och ansvariga makthavare ställas till svars. Även goda exempel, förebilder och lyckade satsningar att förbättra tillgängligheten ska skildras. SR ger exempel på ett antal sådana programproduktioner under år 2012.

Av de beskrivningar och exempel som ges i redovisningen framgår att SR arbetar med spegling bland annat genom att bolaget har riktlinjer för olika aspekter av spegling (geografisk spridning, sociala skillnader, kön, etnicitet och kulturell mångfald) och att bolaget skriver in krav i uppdragsbeställningarna till redaktionerna samt följer upp kraven i beställningarna.

I bedömningarna av redovisningarna för år 2010 och 2011 ansåg granskningsnämnden att SR bör fortsätta utveckla redovisningen av hur bolaget mäter speglingen ur olika aspekter, i olika program samt hur bolaget arbetar med att följa upp speglingen över tid. I samband med nämndens bedömning av SR:s redovisning för år 2011 ställde nämnden frågor till SR gällande mätning och uppföljning av speglingskravet. SR uppgav då bland annat följande.

Det ligger i det mångfacetterades natur att det är svårt att följa upp och mäta i en enhetlig mall för hela utbudet. Istället görs löpande uppföljning och i vissa fall mätningar på de olika redaktionerna. [...] Metoderna för uppföljning varierar beroende på programmets art, på hur det redaktionella arbetet är organiserat osv. Nyckelord för både utvärdering och återkoppling är att det ska göras metodiskt och kontinuerligt. Sveriges Radio arbetar fortlöpande med att utveckla metoder för återkoppling och utvärdering. I grunden utgår de olika metoderna alltid från lyssning på det som sänts. Genom att jämföra hur programmet lät med de mål som fanns, med vad som beställts eller med andra förutbestämda kriterier, får man en tydlig bild av vad som uppnåtts och vilka eventuella brister som finns. Ibland är bristerna av den arten att de förs vidare till beställarna eller till de som arbetar med program- eller kompetensutveckling.

I kapitlet ”Utvärdering, återkoppling och programutveckling – interna produktioner” beskriver SR den löpande utvärderingen av utbudet. I detta avsnitt redovisas dock inte hur bolaget mäter och följer upp avseende spegling. SR har därför tillfrågats om hur bolaget mäter spegling ur olika aspekter och i olika program, hur bolaget arbetar med att följa upp spegling över tid och om resultatindikatorer för spegling tagits fram. SR har svarat följande.

Sveriges Radio mäter inte speglingen och vi har inte formulerat några resultatmått. I stället fokuseras arbetet på tydliga processer för beställning och uppföljning, för att säkerställa att kraven uppfylls. Kraven på spegling finns formulerade i interna styrdokument för program- och nyhetsverksamheten och förs vidare ut i organisationen via beställningar, uppdragsbeskrivningar och policy. Därefter konkretiseras kraven för enskilda program, ämnen och sammanhang.

På de enskilda redaktionerna görs löpande uppföljning och utvärdering av verksamheten, i vissa fall även genom olika former av mätningar. Då analyseras hur enskilda program motsvarar de krav som ställs, till exempel på spegling. Metoderna för uppföljning varierar beroende på programmets art, på hur det redaktionella arbetet är organiserat osv. Dessa uppföljningar och utvärderingar används i det löpande utvecklingsarbetet på redaktionerna och som underlag för kommande års beställningar. Det är inte möjligt att ha ett gemensamt mått för spegling i alla dess dimensioner, i hela utbudet. Varje program möter en i sig unik publik och har därför olika förutsättningar.

Granskningsnämnden anser att det framgår av SR:s redovisning att bolaget har ett mångsidigt programutbud och att bolaget arbetar med speglingsperspektivet i programverksamheten. Nämnden anser dock att SR bör fortsätta att utveckla redovisningen av hur bolaget mäter speglingen ur olika aspekter i olika typer av program samt särskilt hur bolaget arbetar med att följa upp speglingen över tid.

Tidigare bedömning – SVT

Vid bedömningen av SVT:s redovisning för år 2011 ansåg nämnden att det framgick av SVT:s redovisning att bolaget har ett mångsidigt programutbud och att bolaget arbetar med speglingsperspektivet i programverksamheten. Mycket talade därför för att SVT hade uppfyllt kraven på ett mångsidigt programutbud och spegling av hela landet. Nämnden uttalade att SVT bör fortsätta att utveckla redovisningen av hur SVT mäter speglingen ur olika aspekter, i olika typer av program samt särskilt hur bolaget arbetar med att följa upp speglingen över tid. Vid en sammantagen bedömning fick SVT med viss tvekan anses ha uppfyllt kravet på spegling i 9 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

Mångsidighet i SVT:s programutbud redogörs för genom beskrivningar av utbudet inom olika programområden samt genom redovisning av sända timmar inom programområdena.

Arbete med mångsidighet nämns också i avsnittet ”Mångfald och spegling”. Bland annat framgår att SVT under året har uppdaterat sin mångfaldspolicy. Inledningen av mångfaldspolicyn beskrivs på följande sätt.

Sveriges Television är till för alla. SVT:s mångfaldspolicy värnar principen om alla människors lika värde. SVT välkomnar och respekterar olikheter med hänsyn till ålder, kön, könsidentitet eller annat uttryck, etnicitet, religion eller andra övertygelser, sexuell orientering och funktionsnedsättning. SVT värnar om mångfald i programutbudet grundat på publikens behov, intressen, perspektiv och åsikter. Målet är att publiken ska ha en stark identifikation med SVT.

SVT:s mångfaldsplan beskrivs på följande sätt.

Hela vår programproduktion ska genomsyras av tanken att vi inkluderar så många olika människor som möjligt. SVT för alla – om alla! Vi ska sträva efter att ha bredd och balans i vårt speglingsarbete. Vi ska arbeta för att öka mångfalden i våra program. Samtidigt är det viktigt att undvika stereotyper, till exempel att funktionsnedsatta inte automatiskt behandlas som offer, att inte alltid problematisera exempelvis etnicitet. Mångfaldsarbetet inkluderar även regional spegling och sociala aspekter.

Enligt SVT bifogas handlingsplanen till uppdragskontrakten vilket innebär att samtliga programprojekt, även utförda av externa parter, har att arbeta enligt den. Det framgår att ambitionen är att systematiskt få in alla mångfalds- och speglingsaspekter i hela programutbudet. Vidare beskriver SVT hur mångfaldsplanen konkret används vid produktion och i uppföljning.

Projektledaren återrapporterar till ansvarig programchef som i sin tur rapporterar till relevant ordschef. Ledningen i allmän tv-divisionen gör en uppföljning två gånger per år. Ansvarig programchef följer i sin tur upp resultatet med projektledaren. Resultatet av programprojektens insatser och prioriteringar går att bryta ned både per programgenre och ort.

Granskningsnämnden anser inte att det framgår av redovisningen vad som ingår i ovan nämnda uppföljning, det vill säga vad det är som mäts, vilka resultat som har framkommit och vad uppföljningen leder till. SVT har därför getts tillfälle att komplettera sin redovisning i dessa avseenden. SVT har i sin komplettering uppgett följande.

Ledningen för allmän-tv följer upp mångfaldsplanen två gånger per år med syfte att säkerställa att företaget arbetar med mångfaldsfrågorna på olika sätt i produktionen. Tanken är inte att alla program ska arbeta med alla mångfaldsaspekter samtidigt, utan säkerställa en process där olika program kan arbeta med olika mångfaldsaspekter utifrån en analys som beskrivs i SVT:s PS-redovisning. Uppföljningsmetoden är under utveckling och det är för tidigt att dra konkreta slutsatser, dock medger den en överblick som kommer att vara värdefull i det fortsatta mångfaldsarbetet. Hela arbetet har som syfte att säkerställa olika sorters mångfald i det samlade utbudet. Arbetet har också resulterat i ändrade rutiner vid rekrytering av såväl fast personal som medverkande.

SVT uppger i redovisningen att bolagets nyhetsdivision, som innefattar SVT:s samtliga nyhets- och sportredaktioner, under år 2012 har tagit fram en mångfaldsplan med syfte att stärka utbudet och vara relevant för den stora del av befolkningen som har fler kulturella och nationella identiteter än enbart den svenska. För att kunna arbeta aktivt med frågan görs mätningar av utbudet avseende andelen medverkande kvinnor och män, annan geografisk bakgrund än Stockholm och fler kulturella bakgrunder än svensk. Mål och handlingsplaner för mångfaldsarbetet i varje ämnesgrupp och projekt ska skapas. SVT beskriver att tidigare har vissa nyhetsredaktioner tillämpat egna metoder för att öka mångfalden. Som exempel nämns nyhetsredaktionerna i Stockholm som har skapat en alternativ researchlista med syfte att nå nya röster i samband med nyhetsrapporteringen. Syftet med införandet av mål och handlingsplaner är att få ett mer systematiskt mångfalds- och speglingsarbete. SVT beskriver vidare hur olika redaktioner och produktioner arbetar med mångfaldsfrågor och uppger bland annat följande.

SVT Sport arbetar med mångfaldsfrågor på daglig bas där redaktionen tagit ett stort ansvar för bevakningen av handikappidrotten både i Sverige och internationellt. Paralympics från London år 2012 är ett exempel på det senare liksom flera inslag om handikappidrotten i de ordinarie sportsändningarna. Barnredaktionen arbetar aktivt med mångfaldschecklistor som också inkluderar mätning av andelen medverkande med funktionsnedsättning. En annan redaktion som arbetar målmedvetet med mångfaldsaspekterna är *Vem vet mest* som säkerställer mångfalden bland de tävlande i programmet. SVT producerade under år 2012 flera program som riktade sig till en bred publik, men där mångfaldsaspekten var väsentlig. Som exempel ger SVT reality-serien *Mot alla odds* där 10 personer med olika funktionsnedsättningar var på expedition i Namibia. I serien *Den sjungande trappuppgången* repeterade ett gäng modiga grannar in ett klassiskt musikstycke under tolv veckor. En dirigent rekryterade sin kör i förorten Fosie utanför Malmö. Genom musiken möttes människor med helt olika åldrar, nationaliteter, inkomster, religiös tro, politisk övertygelse och sociala bakgrunder med målet att bli en enhet och tillsammans skapa en fantastisk föreställning som sedan uppfördes på konserthuset i Malmö.

SVT uppger vidare att utöver de särskilt producerade program för språkliga och etniska minoriteter sände SVT under år 2012 sammanlagt 10 975 timmar inköpta program från hela världen. De dominerande språken i dessa program var engelska, franska och tyska och det förekom även program på flera andra språk. Sammanlagt sändes under år 2012 inköpta program från 51 olika länder.

Även under rubriken ”Allmänproduktion – 55-procentskravet” berörs spegling. För att säkerställa att SVT speglar hela landet har SVT en omfattande produktion utanför Stockholm. I många uppdragskontrakt finns en skrivning om att hela landet ska speglas och att man ska ta hänsyn till de olikheter som kan finnas runt

om i landet. Det kan exempelvis ta sig uttryck i att produktionen spelas in på olika orter.

Granskningsnämnden noterar att det framgår av de beskrivningar och exempel som ges i redovisningen att SVT arbetar med spegling bland annat genom att bolaget har en mångfaldspolicy och en mångfaldsplan som bifogas uppdragskontrakten.

Granskningsnämnden anser dock att det inte tillräckligt framgår av redovisningen hur SVT på ett övergripande plan speglar förhållandena i hela landet. SVT har getts möjlighet att komplettera redovisningen och har svarat följande.

SVT ser det som ett av sina viktigaste uppdrag att spegla förhållanden i hela landet. Programledningen som beställer programmen från de programproducerande divisionerna har till uppgift att säkerställa denna spegling. Detta gäller inom alla typer av genrer, från drama och kultur till samhälle och barn. Under kapitlet Allmänproduktion – 55-procentskravet, sida 40, beskrivs ett sätt att spegla hela landet. Att producera program på orter över hela Sverige. Utöver det kan nämnas programmet Sverige idag som varje vardag sammanfattar de regionala nyheterna för en rikspublik, en del som inte ingår i 55-procentskravet. Detta görs också på veckobasis i Landet runt. Även under kapitlet om Samarbete med kulturinstitutioner, sida 17, beskrivs hur arbetet med spegling går till. Dessutom kan nämnas att drama spelas in i många orter även där Stockholm är avsändare. Program som *Moreaus med flera* spelas in i en lokal miljö, vissa program turnerar så som *Antikrundan*. Deltagare hämtas från hela landet för att delta i *Debatt* och *Vem vet mest?* Vi har valt att inte ha kvantifierbara mått för detta uppdrag utan en kvalitativ helhetsbedömning görs kontinuerligt. Vi anser inte att det bara handlar om att räkna timmar eller kronor.

Granskningsnämnden anser att det framgår av SVT:s redovisning att bolaget har ett mångsidigt programutbud och att bolaget arbetar med speglingsperspektivet i programverksamheten. Mycket talar därför för att SVT har uppfyllt kraven på ett mångsidigt programutbud och spegling av hela landet.

SVT bör fortsätta att utveckla redovisningen av hur SVT mäter speglingen ur olika aspekter, i olika typer av program samt särskilt hur bolaget arbetar med att följa upp speglingen över tid. Vid en sammantagen bedömning får SVT med viss tvekan anses ha uppfyllt kravet på spegling i 9 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning – UR

I sin bedömning av UR:s redovisning för år 2011 ansåg nämnden att det framgick av UR:s redovisning att bolaget inom ramen för sitt uppdrag har ett mångsidigt programutbud och att arbete pågår för att tillgodose skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. UR fick anses ha uppfyllt kravet i 9 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse –UR

UR:s programutbud ska enligt sändningstillståndet koncentreras till utbildningsområdet.

I kapitlet ”Mångfald” redogör UR för mångsidigheten i utbudet. Vidare redogörs för mångsidighet genom beskrivningar av utbudet för de olika utbildningsgrupperna samt genom redovisning av sända timmar inom olika ämnesområden. I kapitlet ”Mångfald” talas uttryckligt om mångsidighet i programutbudet på bland annat följande sätt.

Med mångsidighet avses dels olika genrer och ämnen inom utbildningsprogrammen och dels olika produktionstyper av program avsedda för barn, unga och vuxna. Vidare handlar mångsidigheten om var programmen är producerade, i Sverige eller ute i världen. Även programmens produktionstyper – egenproduktion, produktionsutlägg, samproduktion och inköp – bidrar till att upprätthålla mångfalden i utbudet.

UR uppger att bolaget regelbundet undersöker mångfalden i programutbudet och att bolaget år 2010 påbörjade en långsiktig satsning med forskare genom ett treårigt avtal med Medie- och kommunikationsvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet i syfte att följa upp och granska UR:s programutbud ur ett mångfaldsperspektiv. Ett analysverktyg i form av ett mångfaldsformulär används för att mäta frekvensen och bilden av olika gruppers deltagande i UR:s programutbud. Under två slumpvis valda veckor kodas samtliga UR:s sändningar i radio och tv. Totalt har sex undersökningar genomförts under åren 2010-2012 i syfte att få en bild av hur UR uppmärksammar frågor kring ålder, genus, nationalitet och funktionsnedsättning. I redovisningen redogör UR kort för resultatet av mätningarna.

Under rubriken ”Spegling av hela landet” framhåller UR att speglingen utgår från utbildningsuppdraget och innebär att regionala och lokala perspektiv återfinns i utbudet och i verksamhetens aktiviteter. UR ska spegla samhällets mångfald och innefatta breda sociala kategorier som kön, könsidentitet, ålder, etnicitet, klass, funktionsnedsättning, trosuppfattning och sexuell läggning.

Granskningsnämnden anser att det framgår av UR:s redovisning att bolaget inom ramen för sitt uppdrag har ett mångsidigt programutbud och att arbete pågår för att tillgodose skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. UR får anses ha uppfyllt kravet i 9 § i sändningstillståndet.

4.2.2 55-procentsvillkoret

SR och SVT får – med utgångspunkt i bolagens egna definitioner av vad som är styrande för produktioner utanför Stockholm – anses ha uppfyllt 55-procentskravet (punkt 12 respektive 14 i anslagsvillkoren).

Reglering

Den andel av allmänproduktionen i SR:s och SVT:s rikssändningar som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 procent (punkt 12 respektive 14 i anslagsvillkoren).

Tidigare bedömning SR och SVT

I granskningsnämndens bedömning av SR:s och SVT:s redovisningar för år 2011 uttalade nämnden att det kunde diskuteras vad som bör krävas för att en produktion ska anses höra till en viss produktionsort. Med utgångspunkt i bolagens egna definitioner av vad som kännetecknar produktioner utanför Stockholm, fick dock bolagen anses ha uppfyllt kraven i 12:e respektive 14:e punkten i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse – SR

I SR:s redovisning anges att 56 procent av allmänproduktionen producerades utanför Stockholm under år 2012. Sport och nyheter ingår inte i allmänproduktionen. Av redovisningen framgår även vad som avgjort att produktionerna under året har ansetts höra till en ort utanför Stockholm. SR nämner följande kriterier.

- Programmet läggs ut på en redaktion utanför Stockholm.
- Programmet läggs ut på ett produktionsbolag utanför Stockholm.
- Programmet läggs ut på en redaktion i Stockholm, men i programbeskrivningen anges explicit att programmet helt eller delvis ska produceras av medarbetare utanför Stockholm eller ha ett innehåll som helt eller delvis speglar Sverige utanför Stockholm.
- Beställaren bedömer att programmet innehåller material som speglar Sverige utanför Stockholm.

Enligt nämndens mening kan det diskuteras vad som bör krävas för att en produktion ska anses höra till en viss produktionsort. Med utgångspunkt i SR:s definition av vad som kännetecknar produktioner utanför Stockholm, får dock SR anses ha uppfyllt kravet i 12:e punkten i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse – SVT

I SVT:s redovisning anges att 57 procent av allmänproduktionen hade sitt ursprung från produktionsorter utanför Stockholm år 2012. I begreppet allmänproduktion ingår förstagångssändningar inom programkategorierna fiktion, underhållning, kultur och musik, fritidsfakta, vetenskapsfakta, samhällsfakta, nyhetsmagasin riktade till barn och ungdom, sportdokumentärer och korta pausprogram. Vidare uttalas:

Utgångspunkten för definitionen av 55-procentskravet är placeringen av den aktuella produktionens ansvarige utgivare enligt SVT:s delegationsordning, i praktiken SVT:s programchefer.

Av redovisningen framgår även att SVT sedan länge tillämpar definitionen främst med anledning av att programchefen både har ansvar för och störst möjlighet att påverka programmets konkreta utformning. Programcheferna ansvarar för produktion och programutveckling vid egenproduktion, produktionsutläggning, samproduktion och inköp av program där SVT varit involverade i produktionen. I Malmö och Göteborg finns vardera två programchefer, i Stockholm finns fem programchefer och i Umeå finns en programchef.

Enligt nämndens mening kan det diskuteras vad som bör krävas för att en produktion ska anses höra till en viss produktionsort. Med utgångspunkt i SVT:s definition av vad som kännetecknar produktioner utanför Stockholm, får dock SVT anses ha uppfyllt kravet i 14:e punkten i anslagsvillkoren.

4.3 PRODUKTION OCH MÅNGFALD I PROGRAMVERKSAMHETEN

4.3.1 Variation i produktionsformer och utomståendes medverkan

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan (17 §, 15 § respektive 15 § i sändningstillstånden).

Nämnden anser dock att SR:s kommande redovisning bör ta upp hur många sändningstimmar respektive produktionsform svarar för.

Reglering

SR, SVT och UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Vid sidan om en betydande egen programproduktion ska utläggningar, samarbetsprojekt och inköp av program bidra till denna variation liksom utomståendes medverkan i den egna programproduktionen (17 §, 15 § respektive 15 § i sändningstillstånden).

Tidigare bedömning – SR

Granskningsnämnden ansåg i sin bedömning av 2011 års redovisning att SR vid en samlad bedömning fick anses ha uppfyllt kraven på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan i 17 § i sändningstillståndet, men att kommande redovisningar bör ta upp hur många sändningstimmar som respektive produktionsform svarar för. Nämnden uttalade vidare att detta även påpekats av nämnden i fjolårets bedömning och att nämnden utgick från att SR:s redovisning för år 2012 skulle innehålla uppgift om sändningstimmarernas fördelning på produktionsform.

Uppfyllelse – SR

I avsnittet om mångfald i programproduktionen i SR:s redovisning står att det varje år medverkar en stor mängd externa medarbetare i programproduktionen för att bredda mångfalden i SR:s utbud. De är musiker, skådespelare och andra kulturarbetare, specialister inom olika områden, externa producenter, frilansjournalister och produktionsbolag. Vidare uttalas bland annat att formerna för utomståendes medverkan varierar. Ett antal av SR:s programuppdrag läggs ut på externa produktionsbolag som levererar färdiga program och bolagen bidrar också med programledare till både lokala program och riksprogram.

Av redovisningen framgår att kostnaderna för medverkande och programanställda sammantaget år 2012 var i nivå med år 2011. Det har skett en förskjutning i kostnader från programanställda till medverkande.

I redovisningen ges flera exempel på vilken roll utomstående medverkande fyller i programverksamheten. Även exempel på produktionsbolag som SR samarbetat med ges. Av redovisningen framgår vidare antalet anlitade bolag för programproduktion samt hur stora kostnader SR haft för produktionsutläggningar, samproduktioner och förvärv av sändningsrätter under år 2012.

Det kan konstateras att SR har en betydande egen programproduktion. Redovisningen saknar dock även i år uppgifter om hur stor andel de olika produktionsformerna utgör av det totala utbudet och hur stor den egna programproduktionen är i förhållande till andra produktionsformer går därför, liksom tidigare år, inte att utläsa av redovisningen.

SR har tidigare år fått frågan hur stor andel de olika produktionsformerna (egenproduktion, produktionsutläggningar, samproduktioner och förvärv av sändningsrätter) utgjorde av SR:s totala utbud år 2011. SR svarade då att produktionsform inte är en variabel i SR:s system för redovisning av sändningstid och att det därför inte är möjligt att ta fram de olika produktionsformernas andel av utbudet. SR har i år ombetts kommentera varför bolaget inte heller detta år redovisat sändningstimmarnas fördelning på produktionsform, mot bakgrund av granskningsnämndens uttalande i bedömningen av förra årets redovisning, om att nämnden utgick från att SR:s redovisning för år 2012 kommer att innehålla uppgift om sändningstimmarnas fördelning på produktionsform. SR har svarat följande.

Sveriges Radios utbud skapas av medarbetare på redaktionerna, av externa producenter, frilansjournalister, produktionsbolag och en stor mängd kulturarbetare som musiker, skådespelare och så vidare. Vissa delar av utbudet består av traditionellt tablålagda program. Där går att urskilja vad som producerats av externa produktionsbolag eller av en frilansjournalist som gjort ett helt program. Den större delen av radioproduktionen görs dock på annat sätt, där utomstående medverkar på ett integrerat sätt i produktionen. Verksamheterna är alltför sammansatta för att det ska vara möjligt att mäta olika produktionsformer i sändningstid. Ett sändningstidsmått kan dessutom bli missvisande. Utlägg på externa produktionsbolag eller frilansare görs i huvudsak för att berika och tillföra utbudet något vi inte kan stå för själva. Då är kvaliteten och det unika viktigare än volymen, det vill säga antalet timmar.

I syfte att få en mätbar uppföljning av de olika produktionsformernas inverkan på totalutbudet och variationen över tid ansåg nämnden i bedömningarna av år 2010 och 2011 års redovisningar att SR:s kommande redovisningar bör ta upp hur många sändningstimmar som respektive produktionsform svarar för. Nämnden står även i årets bedömning fast vid denna hållning. Nämnden utgår från att SR:s redovisning för år 2013 kommer att innehålla uppgift om sändningstimmarnas fördelning på produktionsform.

SR ger i sin redovisning en utförlig beskrivning av utomståendes medverkande samt information om i vilka typer av produktioner de förekommer.

Granskningsnämnden anser att det kan utläsas av SR:s redovisning att bolaget i enlighet med sitt public service-uppdrag har bidragit till mångfalden genom utomståendes medverkan i den egna programproduktionen.

Granskningsnämnden anser vid en samlad bedömning att SR får anses ha uppfyllt kraven på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan i 17 § i sändningstillståndet. Redovisningen bör dock, som framhållits tidigare år, utvecklas.

Tidigare bedömning – SVT

Granskningsnämnden ansåg vid en samlad bedömning av SVT:s redovisning för år 2011 att SVT fick anses ha uppfyllt kraven på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan i 15 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

Av SVT:s redovisning framgår att SVT liksom tidigare har en betydande egen programproduktion och att fördelningen mellan produktionstyper i stort sett motsvarar fördelningen år 2011.

SVT uppger att bolaget sedan flera år har ökat antalet utläggningar och samproduktioner, främst inom drama. Den ökade tilldelningen av anslagsmedel har till stora delar använts för en ökning av den svenska dramaproduktionen av utomstående produktionsbolag. Totalt har SVT använt nästan 600 miljoner kronor för dessa samarbeten, en ökning med nästan 80 miljoner kronor. Ökningen av dramaproduktion utanför SVT har under de senaste åren inneburit att kostnaderna för egna medverkande minskar och att antalet som anlitas blir färre. I stället anlitas dessa av de externa produktionsbolagen. Det kan dock inte synliggöras i SVT:s statistik. Under år 2012 märks detta med en liten minskning av både ersättningar och antal medverkande. Dock har ersättningarna till utomstående ökat kraftigt i förhållande till år 2010.

SVT uppger vidare att det medför svårigheter att beräkna det exakta antalet arvoderade medverkande. SVT har arvoderat nästan 3 600 enskilda personer, en minskning med nästan 800 personer, samt ytterligare drygt 1200 ersättningar via företag som således motsvarar minst lika många personer men sannolikt fler.

Av redovisningen framgår att utomstående medverkande främst förekommer inom dramaproduktion och underhållningsprogram samt även i kultur- och musikprogram.

Granskningsnämnden anser vid en samlad bedömning att SVT får anses ha uppfyllt kraven på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan i 15 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning – UR

Granskningsnämnden ansåg i bedömningen av UR:s redovisning för år 2011 att UR:s programverksamhet i sin helhet, sett till både radio och tv, fick anses bestå av en variation i produktionsformer. Enligt nämnden kunde det vidare utläsas av redovisningen att UR i enlighet med sitt public service-uppdrag hade bidragit till mångfalden genom utomståendes medverkan i den egna programproduktionen. Nämnden uttalade dock att UR i kommande redovisning, vilket hade påpekats redan i bedömningen året tidigare, borde kommentera på vilket sätt UR avser att säkerställa en variation i produktionsformer även inom radioverksamheten.

Uppfyllelse – UR

UR har i uppdrag att sända radio- respektive tv-program. UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Enligt nämndens mening innebär kravet på mångfald rimligen att såväl radio- som tv-verksamhet ska kunna visa upp en variation i produktionsformer.

Inom såväl radio som tv har UR en betydande egen programproduktion. Den sända egenproduktionsvolymen i tv fortsatte öka under år 2012. Den sända egenproduktionsvolymen i radio minskade däremot i jämförelse med tidigare år i takt med att svenska produktionsutläggen ökade. Vad avser tv-produktion visar UR:s redovisning att det finns en variation i produktionsformer genom svenska produktionsutläggningar, svenska och utländska samproduktioner samt svenska och utländska förvärv. Samma spridning återfinns inte, i likhet med tidigare år, i radioutbudet där de produktionsformer som finns representerade, utöver egenproduktion, är svenska samproduktioner och svenska produktionsutläggningar. Utländska samproduktioner och produktionsutlägg förekom, liksom tidigare år, inte under år 2012. UR uppger i årets redovisning att bolaget inte kan uppnå en variation i produktionsformer på radiosidan på samma sätt som när det gäller tv-produktion på grund av språkliga barriärer. Det finns enligt UR ingen internationell marknad för radioprogram. Redovisningen visar vidare att UR:s svenska produktionsutläggningar för radio har ökat kraftigt de senaste två åren och att samproduktioner minskat till endast två timmar förstasändning år 2011 och år 2012.

Om utomståendes medverkan uttalas i redovisningen att sådan medverkan i egna produktioner spelar en viktig roll för UR:s radio- och tv-utbud och att utomståendes medverkan förekommer i princip i samtliga produktioner. Typen av medverkande varierar med programinriktning.

UR:s programverksamhet i sin helhet, sett till både radio och tv, får enligt granskningsnämnden anses bestå av en variation i produktionsformer. Enligt nämnden kan det vidare utläsas av redovisningen att UR i enlighet med sitt public service-uppdrag har bidragit till mångfalden genom utomståendes medverkan i den egna programproduktionen.

Granskningsnämnden, som beaktar vad UR har anfört om svårigheter att uppnå variation i produktionsformer för radio, anser vid en sammantagen bedömning att UR får anses ha uppfyllt kraven på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan i 15 § i sändningstillståndet.

4.3.2 Program på svenska språket m.m.

SR och UR får anses ha uppfyllt kravet i 14 kap. 6 § i radio- och tv-lagen.

SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet i 5 kap. 7 § i radio- och tv-lagen.

Nämnden anser att SR:s och SVT:s kommande redovisning bör innehålla uppgifter som visar hur stor andel av programmen som innehåller artister verksamma i Sverige deltar respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige. I SR:s redovisning bör det även framgå hur stor andel av sändningarna som innehåller program på svenska språket. I UR:s redovisning bör ovanstående uppgifter redovisas beträffande radio.

Reglering

För SR och UR gäller att sändningarna ska, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning innehålla program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige (14 kap. 6 § radio- och tv-lagen).

För SVT och UR gäller radio- och tv-lagens bestämmelser om program av europeiskt ursprung. Av 5 kap. 7 § framgår att den som sänder tv på annat sätt än genom tråd ska se till att följande krav uppfylls, om det inte finns särskilda skäl mot det.

1. Mer än hälften av den årliga sändningstiden ska upptas av program av europeiskt ursprung.
2. Minst tio procent av den årliga sändningstiden eller minst tio procent av programbudgeten ska avse program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter. En så stor andel som möjligt bör utgöras av program som har färdigställts under de närmast föregående fem åren.

Tv-sändningar ska, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning innehålla program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

Andelen europiska produktioner redovisas i särskild ordning till Myndigheten för radio och tv.

Uppfyllelse – SR

SR:s uppger i sin redovisning att SR tar ett särskilt ansvar för musik av svenska upphovsmän, med artister/utövare och för musik på svenska språket och att SR sätter egna mål för hur stor andel av det totala musikutbudet som ska vara svenskproducerat.

SR har tillfrågats hur stor andel av SR:s sändningar som innehåller program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. SR har svarat att SR:s marksända originalutbud år 2012 uppgick till cirka 165 000 timmar. Av dessa var omkring 11 000 timmar på nationella och övriga minoritetsspråk. Andelen program på svenska språket var därmed alltså drygt 90 procent. I SR:s olika kanaler hörs musiken i rena musikflöden, i program om musik och som bärare av talat innehåll. SR har också en omfattande produktion och utsändning av levande musik. I enlighet med sändningstillståndet speglar SR musiklivet i hela landet i form av konserter, operor och andra evenemang. SR prioriterar att spela musik av och med svenska tonsättare och utövare men kvoterar inte sångspråket. SR respekterar de svenska upphovsmännens och utövarnas fria val i vilket språk de väljer för sina verk. Hälften av all musik SR spelar är svensk, det vill säga av och med svenska upphovsmän och utövare. Ungefär hälften av den svenska musik som spelas framförs dessutom på svenska språket.

Granskningsnämnden anser att kommande redovisning bör innehålla uppgifter som visar hur stor andel av SR:s sändningar som innehåller program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Nämnden anser att det framgår av SR:s komplettering att den stora mängden program på svenska språket i betydande omfattning innehöll program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Nämnden anser därför vid en sammantagen bedömning att SR får anses ha uppfyllt kraven i 14 kap. 6 § i radio- och tv-lagen.

Tidigare bedömning – SVT

Nämnden ansåg i sin bedömning av SVT:s redovisning för år 2011 att SVT fick anses ha uppfyllt kraven i 5 kap. 7 § i radio- och tv-lagen. Nämnden ansåg att kommande redovisningar borde innehålla uppgifter som visar hur stor andel av programmen där artister verksamma i Sverige deltar respektive innehåller verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

Uppfyllelse – SVT

Av SVT:s redovisning framgår att 83 procent av det totala utbudet utgjordes av europeiskt material år 2012. Knappt hälften av det europeiska utbudet är svenskt, vilket enligt SVT medför att en stor del av utbudet är program på svenska språket,

program med artister verksamma i Sverige respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

SVT har tillfrågats om SVT på något mer detaljerat sätt kan uppskatta hur stor andel av sändningarna med europeiskt ursprung år 2012 som innehöll artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. SVT har svarat att bolaget inte har möjlighet att ge mer detaljerade uppgifter. Vidare har SVT ombetts redogöra för anledningen till att det skett en minskning av det svenska utbudet. SVT har svarat att det felaktigt framgick i redovisningen att knappt hälften av det europeiska utbudet var svenskt. Det har inte förekommit en minskning av antalet timmar med svenskt ursprung utan endast en marginell minskning andelsmässigt. SVT anger i sin komplettering att 54 procent av det europeiska utbudet var svenskt år 2012.

Granskningsnämnden anser att kommande redovisning bör innehålla uppgifter som visar hur stor andel av sändningarna med europeiskt ursprung som innehåller artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Nämnden finner det dock sannolikt att den stora mängden program på svenska språket i betydande omfattning innehöll program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Nämnden anser vid en sammantagen bedömning att SVT får anses ha uppfyllt kraven i 5 kap. 7 § i radio- och tv-lagen.

Tidigare bedömning – UR

Nämnden ansåg i sin bedömning av UR:s redovisning för år 2011 att UR fick anses ha uppfyllt kraven i 5 kap. 7 § i radio- och tv-lagen. Nämnden ansåg att kommande redovisningar borde innehålla uppgifter som visar hur stor andel av programmen där artister verksamma i Sverige deltar respektive innehåller verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

Uppfyllelse – UR

Av UR:s redovisning framgår att 93 procent av det totala utbudet för tv utgjordes av europeiskt material år 2012. Av den totala sändningsvolymen på 3 874 timmar i tv utgjorde 2 504 timmar svensk produktion. Den svenska produktionen är enligt bolaget, med vissa undantag, program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och program som innehåller verk av upphovsmän verksamma i Sverige. UR har liksom SVT ombetts att på ett mer detaljerat sätt uppskatta hur stor andel av sändningarna med europeiskt ursprung år 2012 som innehöll artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Bolaget har även ombetts att redogöra för hur stor andel av UR:s sändningar i radio som innehåller program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

UR har svarat att av all UR:s sända volym i radio år 2012, 328 timmar, utgjorde den svenska produktionen 100 %. Av de 328 timmarna var 276 på svenska språket och resterande andel på nationella minoritetsspråk, övriga minoritetsspråk samt program på skolspråken engelska, tyska, franska och spanska. Den svenska radioproduktionen, liksom den svenska tv-produktionen, är program som innehåller artister och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Bolaget uppger att de inte har möjlighet att på ett mer detaljerat sätt redovisa hur stor del av sändningarna år 2012 som innehåller artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige då UR inte har möjlighet att föra en sådan registrering.

Nämnden anser att kommande redovisning bör innehålla uppgifter som visar hur stor andel av UR:s sändningar i radio som innehåller program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

Nämnden anser att det framgår av UR:s redovisning och komplettering att den stora mängden program på svenska språket i betydande omfattning innehöll program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Granskningsnämnden anser vid en sammantagen bedömning att UR får anses ha uppfyllt kraven i 5 kap. 7 § och 14 kap. 6 § i radio- och tv-lagen.

4.4 KULTUR

SR och SVT får anses ha uppfyllt sina respektive kulturuppdrag för år 2012 (12 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

UR får anses ha uppfyllt sitt public service-uppdrag på kulturområdet (13 § i sändningstillståndet).

SR bör enligt nämnden tydligare redovisa vad som har sänts i marksänd radio.

SVT bör enligt nämnden tydligare redovisa det tredelade kulturuppdraget som innefattar bevakning, produktion och tillgängliggörande.

Reglering

SR och SVT ska erbjuda ett mångsidigt kulturutbud av hög kvalitet. Detta utbud ska fördjupas, utvecklas och vidgas under tillståndspanoroden. SR och SVT ska bevaka, spegla och kritiskt granska händelser på kulturlivets olika områden i Sverige och i andra länder. Det utländska programutbudet ska spegla olika kulturkretsar och innehålla program från olika delar av världen. Program om och från de nordiska grannländerna ska sändas i syfte att stärka den nordiska kulturgemenskapen. SR och SVT ska, själva och i samarbete med utomstående producenter och utövare i det svenska kulturlivet, svara för en omfattande produktion av kulturprogram i vid mening och då särskilt på det svenska språket. Särskild vikt ska läggas vid dramaproduktion av hög kvalitet. En viktig del är att spegla de många olika kulturer och kulturyttringar som finns i Sverige. SR och SVT ska göra föreställningar, konserter och andra kulturhändelser tillgängliga för hela publiken genom samarbeten med kulturinstitutioner samt fria kulturproducenter på skilda kulturområden i hela Sverige. SVT ska bidra till utvecklingen av svensk filmproduktion (12 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

I anslagsvillkoren för SR och SVT anges att bolagens respektive kulturuppdrag ska redovisas tydligare (punkt 17 respektive 21 i anslagsvillkoren).

UR ska erbjuda ett mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns i Sverige och innehåller program från olika delar av världen (13 § i sändningstillståndet).

Tidigare bedömning – SR, SVT och UR

I sin bedömning för år 2010 och 2011 ansåg granskningsnämnden att SR, SVT och UR fick anses ha uppfyllt sina respektive kulturuppdrag. Nämnden efterfrågade i sin bedömning för år 2011 att SR och SVT tydligare borde redovisa det tredelade kulturuppdraget som innefattar bevakning, produktion och tillgängliggörande.

Uppfyllelse – SR

SR anser att det som är värt att notera inom programområdet är att *Kulturnytt* startade sändningar i P4, att *Lundströms bokradio* fångade läsintresset hos publiken och att Radioteatern sände ett trettiotal Strindbergföreställningar samtidigt som samtal med publiken fördes via communitygrupper som ett sätt att tillgängliggöra kulturen. Vidare lyfter SR fram några av årets nyheter som fördjupat, utvecklat och vidgat utbudet.

Under rubriken Bevakning, spegling och granskning ger SR flera exempel på program som bevakar, speglar och granskar kulturlivet i Sverige och världen. SR pekar bland annat på aktuella politiska händelser utomlands som granskats med en kulturell vinkel i flera olika program. SR ger också exempel på program som bevakar till exempel populärkultur och aktuella trender och tendenser inom kulturen.

Under rubriken Produktion och kulturskapande lyfter SR fram att bolaget erbjuder Sveriges största scen och ger en rad exempel på egenproducerad dramaproduktion som sänts under året. Under rubriken återfinns också en beskrivning av ett omfattande samarbete med kulturinstitutioner både vad gäller produktion och tillgängliggörande av föreställningar, konserter och andra kulturhändelser. SR pekar också på kulturskapandet i de lokala kanalerna som ofta sker med en delaktig publik.

Under rubriken Tillgängliggörande redogör SR för sitt arbete med att göra kulturen tillgänglig. Tillgängliggörandet delas in i fem delar som berör förnyelse av form och tilltal, publikens medskapande, etablerade program som sänds i nya kanaler och tider, en kulturguide på SR:s webbplats samt SR:s många samarbeten med kulturinstitutioner över hela landet.

Totalt har sändningstiden inom området kultur minskat med ca 150 timmar jämfört med år 2011. Minskningen av sändningstiden jämfört med år 2010 är 1 050 timmar. Kostnaden för sändningarna inom området kultur har ökat med ca 300 000 kronor, från 262,8 Mkr år 2011 till 263,1 Mkr år 2012. SR har getts möjlighet att kommentera minskningen av sändningstiden mot bakgrund av att kulturutbudet ska fördjupas, utvecklas och vidgas under SR:s sändningstillstånd. SR har svarat följande.

Sveriges Radio arbetar kontinuerligt med att "fördjupa, utveckla och vidga" kulturutbudet (enl. 12 § i sändningstillståndet). Detta beskrivs utförligt i avsnitt 5.3.4 i Public service-redovisningen för 2012.

Bland exemplen på **fördjupning** kan nämnas nya, specialiserade ämnen som arkitektur, stadsplanering och digital kultur. Varje vecka sänds minst ett fördjupande kulturprogram, såsom *Kino* på fredagar och *Lundströms bokradio* på lördagar. Utbudet har **vidgats** bland annat genom att *Kulturmytt* inte enbart sänds i P1, utan nu också i P2 och P4, med ett breddat kulturinnehåll. I P3:s kulturutbud har vi tagit upp till exempel i tv-seriernas och datorspelens värld [...] frågor som åldersgränser på bio och rockfestivalernas kris. Aktuella kulturhändelser tas kontinuerligt upp i de stora dagliga aktualitetsprogrammen som *Studio Ett* och *P4 Extra*. Radioteatern har arbetat medvetet med att **utveckla** utbudet bland annat genom kortteater och samtal med publiken via communitygrupper och *Lundströms bokradio* skapar program på ett nytt sätt via publikmedverkan och sociala medier.

Den sändningstid för kultur, som anges i tabellen på sidan 44 i [...] redovisningen [...], innehåller originalsändningar på *alla* plattformar. Minskningen som kan noteras där beror i huvudsak på nedläggning av exklusiva webbkanaler.

För FM-sändningarna är originalsändningstiden:

	2010	2011	2012
FM (timmar)	6 786	6 973	6 907

SR uppger i sin redovisning att SR och public service-företagen i de nordiska länderna är naturliga samarbetspartners på många olika sätt. Utöver det rent publicistiska samarbetet har företagen utbyte av varandras erfarenheter i frågor kring organisations- och teknikutveckling. SR framhäver speciellt Nordiska featurekonferensen som årligen samlar dokumentärjournalister från de nordiska länderna och det erfarenhetsutbyte som sker mellan de nordiska livsåskådningsredaktionerna som undersöker möjligheterna till ett fördjupat nordiskt radioteatersamarbete. Det är framförallt Sisuradio, Sameradion, Radioteatern, Samhällsredaktionen och SR:s samlade musikredaktion SR Musik som har mest kontakt och programsamarbete med de nordiska kollegorna. SR ger flera exempel på programsamarbeten så som att Sameradion i Kiruna har ett dagligt program- och nyhetssamarbete med norska NRK och nyhetssamarbete med finska YLE Sápmi och ett regelbundet samarbete kring gudstjänster.

Granskningsnämnden konstaterar att SR:s redovisning är utförligare än föregående år, vilket ligger i linje med kravet i anslagsvillkoren att kulturuppdraget ska redovisas tydligare. SR har bland annat tydligare redovisat det tredelade kulturuppdraget som innefattar bevakning, produktion och tillgängliggörande (jmf prop. 2008/09:195 s. 41 och 42). Nämnden anser att det i kommande redovisning på ett tydligt sätt bör framgå vad som har sänts i marksänd radio. Detta eftersom sändningar som bedrivits på andra plattformar inte bidrar till uppfyllelse av

villkoren i sändningstillståndet. Sammanfattningsvis får SR anses ha uppfyllt sitt kulturuppdrag för år 2012.

Uppfyllelse – SVT

SVT ger flera exempel på program som ryms inom det utbud som klassificerats som kulturfakta med uppgift att bevaka, spegla och kritiskt granska händelser på kulturlivets olika områden.

SVT framhåller *Kulturnyheter* som fick ytterligare en sändningstid i *Aktuellts* 21-sändning. *K Special* som sände kulturdokumentärer från Sverige och världen. SVT lyfter också fram *Babel* som har litteratur som främsta bevakningsområde och som under året uppmärksammade jubilarer August Strindberg. Det så kallade Strindbergsåret innehöll även en två timmar lång direktsändning, *Länge leve August*, och ett antal Strindbergpjäser.

Ett exempel på programnyheter under år 2012 var *Intresseklubben* där komiker och akademiker tillsammans avslöjar vetenskapliga myter och halvsanningar och *Högklackat* med uteslutande kvinnliga komiker. SVT ger också exempel på dramaproduktion med bland dramaserierna *Äkta människor*, *Torka aldrig tårar utan handskar*, *30 grader i februari*, och berättelsen om Lillemor Östlin i *Hinsehäxan*.

SVT framhåller att musikutbudet under år 2012 visade på ett brett spektrum och valmöjligheter för publiken. SVT ger flera exempel på återkommande produktioner så som *Nobel 2012: Nobelkonserten* samt inköpta och egenproducerade musikedokumentärer.

SVT har samverkat med en rad kulturinstitutioner och kulturproducenter i olika delar av Sverige och tillgängliggjort föreställningar från deras scener vilket exemplifieras i redovisningen. SVT framhåller *K Special* och *Veckans föreställning* som bidrog till variation i ämnen och form under helgerna.

SVT är en del av Nordvisionsutbytet och en stor del av de nordiska samproduktionerna finansieras via Nordvisionsfonden. SVT ger exempel på program som sänts inom ramen för utbytet. Under rubriken Drama nämns bland annat produktionerna *Borgen* och *Lilyhammer*. Totalt har SVT sänt 1 516 timmar (1 367 timmar år 2011) med inköpta program av nordiskt ursprung.

SVT har tillfrågats om det skett någon samproduktion med Finland eller sändningar av program från Finland som sänts i syfte att stärka den nordiska kulturgemenskapen. SVT har svarat att de sänt flera produktioner bland annat två dramaserier, *Stalkaren* på finska och *Inget ljus i tunneln* på finlandssvenska.

Sammanfattningsvis får SVT, efter en bedömning av redovisningen och inhämtad komplettering anses ha uppfyllt sitt kulturuppdrag för år 2012 i enlighet med sändningstillståndet. Granskningsnämnden anser dock att SVT:s redovisning inte är utförligare än förra årets, trots att anslagsvillkoren innehåller ett krav på att kulturuppdraget ska redovisas tydligare. För att bättre svara mot anslagsvillkoren bör enligt nämnden ett sådant tydliggörande ske i redovisningen genom en tydlig uppdelning av det tredelade uppdraget som innefattar bevakning, produktion och tillgängliggörande (jfr prop. 2008/09:195 s 41–42).

Uppfyllelse – UR

UR har i sin redovisning på ett tydligt sätt visat att bolaget tillhandahåller ett mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns i Sverige och att UR:s utbud innehåller program från olika delar av världen. Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt sitt public service-uppdrag på kulturområdet.

4.5 BARN OCH UNGA

Sammantagen reglering

SR, SVT och UR ska erbjuda ett varierat utbud av program av hög kvalitet för och med barn och unga. Programmen ska på barns och ungdomars egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen. Programföretagen ska ha en omfattande nyproduktion och egen produktion av program i olika genrer för barn och unga. Bolagen ska särskilt utveckla programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna. SR, SVT och UR ska ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper. SVT och UR ska även ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

För samtliga programföretag gäller att tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning ska prioriteras särskilt (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

För SVT gäller även att inriktningen på programverksamheten för döva ska vara att sända främst nyheter, information och kulturprogram på teckenspråk. Barn och ungdomar ska särskilt prioriteras (13 § i sändningstillståndet).

Enligt sändningstillstånden ska SR, SVT och UR ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Överenskommelser mellan bolagen

SR, SVT och UR får enligt sändningstillstånd och anslagsvillkor sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser i fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter och program om och för personer med funktionsnedsättningar. Överenskommelserna beskrivs under rubrikerna ”Barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper”, ”Barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk” och ”Tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning”.

4.5.1 Nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och ungdomar

SR får anses ha uppfyllt kravet på utbud av nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och ungdomar (14 § i sändningstillståndet).

SVT får anses ha uppfyllt kravet på utbud av nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn (11 § i sändningstillståndet). Nämnden anser dock att SVT inte kan anses ha uppfyllt kravet på utbud av nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för ungdomar (11 § i sändningstillståndet).

UR får anses ha uppfyllt kravet på utbud av nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och ungdomar (11 § i sändningstillståndet).

Reglering

SR, SVT och UR ska erbjuda ett varierat utbud av program av hög kvalitet för och med barn och unga. Programmen ska på barns och ungdomars egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Tidigare bedömning – SR

För år 2011 redovisade SR 27 sändningstimmar nyheter, 1 315 timmar kultur, 87 timmar underhållning och 4 100 timmar musik för barn upp till 12 år. Nämnden konstaterade att SR sänt nyheter för barn upp till 12 år men ansåg att SR inte genom de övriga redovisade sändningstimmarna kunde anses ha levt upp till kravet på fakta för barn i 14 § i sändningstillståndet. Granskningsnämnden konstaterade att ett omfattande utbud hade sänts i radio för äldre barn och unga i åldern 12–19 år och att SR därmed fick anses ha uppfyllt kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för äldre barn och unga.

Uppfyllelse – SR

SR redovisar svenskspråkiga program per programområde fördelat på barn upp till 12 år och ungdomar mellan 13 och 19 år.

Barn

Av redovisningen, i kombination med uppgifter som lämnats i ett kompletterande svar från SR där sändningstimmar i marksänd radio redovisats specifikt, framgår att bolaget sänt 27 timmar nyheter för barn. Utbudet program för barn har därutöver bestått av 1 322 timmar kultur, 6 timmar sport, 52 timmar underhållning och 4 113 timmar musik. SR uppger att de erbjuder de yngre barnen fakta med hjälp av fiktion och beskriver att de har sänt fakta för barn inom ramen för produktionerna av *Unga Radioteatern* och *Barnradion* samt i inslag i anslutning till julkalendern. Under en helg i anslutning till skolornas sportlov tog barnen över P4 och sände även då faktautbud. Granskningsnämnden anser att SR får anses ha levt upp till kravet på att förmedla utbud av nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn (14 § i sändningstillståndet).

Ungdomar

Av redovisningen, i kombination med uppgifter som lämnats i ett kompletterande svar från SR där sändningstimmar i marksänd radio redovisats specifikt, framgår att SR haft sändningar för ungdomar inom de aktuella områdena. Under år 2012 sände SR 265 timmar nyheter, 448 timmar samhälle, 93 timmar livsstil, 610 timmar kultur, 211 timmar sport, 935 timmar underhållning, 12 030 timmar musik och 43 timmar service. SR uppger vidare att programmen *Junior i P4*, *Juniorsporten*, *Sommarlov*, *Vi i femman* och *Unga radioteaterns* föreställningar baserades på fakta.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för ungdomar.

Tidigare bedömning – SVT

Granskningsnämnden ansåg vid bedömningen av 2010 års redovisning att SVT inte kunde anses ha levt upp till kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser avseende äldre barn och unga. SVT redovisade då drygt 50 sändningstimmar inom området fakta. Sändningar för äldre barn och unga inom områdena nyheter och kultur saknades. Nämnden ansåg även i bedömningen av 2011 års redovisning att SVT inte kunde anses ha levt upp till kravet på nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för äldre barn och unga då sändningar inom områdena nyheter och kultur saknades. SVT redovisade då 12 sändningstimmar inom området fakta.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger i en kompletterande kommentar att med barn avses 3–11 år och med ungdomar (unga) som 12–19 år.

Granskningsnämnden konstaterar att SVT redovisar sändningar för barn inom de aktuella områdena. Bolaget redovisar 56 timmar kultur/musik, 281 timmar fakta och 25 timmar nyheter. SVT får anses ha levt upp till kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn i 11 § i sändningstillståndet.

Av SVT:s redovisning framgår att programutbudet för ungdomar domineras av fiktion och underhållning. Vidare innefattar utbudet 38 sändningstimmar inom området fakta och 4 timmar kultur/musik. Sändningar för ungdomar inom området nyheter saknas. Nämnden anser att SVT inte kan anses ha levt upp till kravet på nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för ungdomar i 11 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning – UR

I sin bedömning av UR:s redovisning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att det inte framgick i vilken omfattning UR hade sänt nyheter för barn och unga. Nämnden ansåg mot den bakgrunden att bolaget inte kunde anses ha levt upp till kravet på utbud av nyheter för barn och unga i 11 § i sändningstillståndet. I bedömningen för år 2011 ansåg nämnden att det gick att utläsa av redovisningen att utbudet omfattade produktion inom områdena kultur och fakta. Nämnden kunde mot bakgrund av redovisningen konstatera att UR även sänt nyheter och ansåg att UR fick anses ha uppfyllt kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga, men att kommande redovisningar enligt nämnden borde utvecklas till att omfatta en redogörelse för omfattningen av nyhetsverksamheten för barn och unga.

Uppfyllelse – UR

Av UR:s redovisning framgår att bolagets utbud för barn och ungdomar är mycket varierat och utbudet omfattade sändningar inom de aktuella områdena. För barn i förskoleåldern har UR bland annat sänt radioserien *Barnens berättarklubb* där barn i förskoleåldern berättar sina egenhändigt påhittade historier samt tv-serien *Tiggy testar* inom området matematik och naturvetenskap. UR har även sänt serien *Blomma, blad en miljard* om matematik för årskurs 2–3 och serien *Västerby* för årskurs 3, en serie om att skapa i olika konstformer. För årskurserna 4–6 koncentrerades utbudet under år 2012 till svenska, läs- och skrivutveckling, engelska, NO och samhällskunskap. Utbudet för årskurserna 7–9 kretsade kring samhällsorienterade ämnen, juridik, NO, samlevnad, svenska och moderna språk. Utbudet för gymnasieskolan bestod av sändningar inom områdena samhällsorienterade ämnen, litteratur, moderna språk och livskunskap. UR uppger att bolaget har sänt 8,5 timmar nyheter för barn i tv och 6,5 timmar nyheter i radio för unga.

UR får anses ha uppfyllt kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och ungdomar.

4.5.2 Egen nyproduktion för barn och unga

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på en omfattande egen nyproduktion för barn och unga (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Enligt nämnden bör SVT:s kommande redovisning innehålla uppgift om hur stor del av produktionen som avser barn respektive unga.

Reglering

Programföretagen ska ha en omfattande nyproduktion och egen produktion av program i olika genrer för barn och unga (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Inför den föregående tillståndspanoden framhöll regeringen behovet av nyskapande barn- och ungdomsprogram, vilket enligt regeringen bland annat innebar ”att programföretagen ska ha en omfattande egen nyproduktion” (prop. 2005/06:112 s. 59). Granskningsnämnden anser mot den bakgrunden att ”omfattande nyproduktion och egen produktion” får anses syfta på just egen nyproduktion.

Tidigare bedömning – SR

Nämnden ansåg i bedömningen av SR:s redovisning för år 2011 att SR fick anses ha uppfyllt kravet på en omfattande egen nyproduktion för barn och unga. Nämnden uttalade i bedömningarna av år 2010 och 2011 års redovisningar att SR:s kommande redovisningar borde kompletteras med uppgift om hur omfattande nyproduktionen för barn och unga är och hur stor del av den som är egenproducerad.

Uppfyllelse – SR

I sin redovisning för år 2012 uppger SR att hela utbudet för barn och unga bygger på idéer och projekt initierade av SR. Merparten av utbudet produceras internt, men till vissa projekt och program anlitas externa aktörer för att få bredd och mångfald i utbudet. Dels kan utomstående medverka i interna produktioner, dels kan vissa program eller inslag göras av ett produktionsbolag. Vid externa produktioner finns alltid en exekutiv producent från SR som har huvudproducent-

ansvar och som svarar för public service-perspektivet. SR uppger vidare att det mesta av programbolagets utbud är nyproduktioner. Under åtta sommarveckor sändes dock klassiska barnsagor. Även *Unga Radioteatern* sände ett antal repriser år 2012, ungefär hälften av föreställningarna var repriser från tidigare år.

Granskningsnämnden konstaterar att det av SR:s redovisning framgår att bolaget under året har haft nyproduktion inom olika genrer för både barn och unga och att produktionen i huvudsak förekommit inom ramen för befintliga program. Nämnden konstaterar att det inte heller i den nu aktuella redovisningen framgår exakt hur omfattande nyproduktionen för barn och unga är, eller hur stor del av den som är egenproducerad. Nämnden anser dock att SR får anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion för barn och unga i 14 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning – SVT

Granskningsnämnden konstaterade i sin bedömning av SVT:s redovisning för år 2011 att det inte framgick hur stor del av den egna nyproduktionen som avsåg barn respektive unga. Efter komplettering av dessa uppgifter ansåg nämnden att SVT fick anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion för barn och unga i 11 § i sändningstillståndet. Nämnden uttalade dock att bolagets kommande redovisning borde innehålla uppgift om hur stor del av produktionen som avser barn respektive unga.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger i redovisningen för år 2012 att av det förstasända utbudet var två tredjedelar på svenska varav den största delen var egenproducerat. Varje år skapas många nya program i olika genrer samtidigt som gamla väl beprövade titlar ständigt utvecklas och förnyas.

Granskningsnämnden konstaterar att det av redovisningen inte framgår hur stor del av den egna nyproduktionen som avser barn respektive unga. SVT har getts möjlighet att komplettera redovisningen med dessa uppgifter. SVT har svarat att bolaget under år 2012 sände 526 timmar svenskproducerade förstasändningar riktade till barn och unga, som är klassificerade som nyproduktion. Av dessa var 399 timmar riktade till barn 3–11 år och 124 timmar riktade till unga 12–19 år. Av SVT:s redovisning samt komplettering framgår vidare att den absolut övervägande delen av utbudet för unga 12–19 år var det direktsända programmet *Musikhjälpen* med 94 sändningstimmar i marksänd tv.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion för barn och unga i 11 § i sändningstillståndet.

Enligt nämnden bör SVT:s kommande redovisning innehålla uppgift om hur stor del av produktionen som avser barn respektive unga.

Tidigare bedömning – UR

I sina bedömningar av UR:s redovisningar för år 2010 och år 2011 uttalade nämnden att det inte gick att utläsa exakt hur omfattande den egna nyproduktionen för barn respektive unga var och att kommande redovisningar borde innehålla en sådan uppgift.

Uppfyllelse – UR

UR redovisar andelen egenproduktion av all nyproduktion för barn respektive unga år 2012. Av redovisningen framgår att en övervägande del av all nyproduktion har varit egen produktion. Bolaget har sänt 71,3 timmar egenproducerade tv-program för barn och 46,3 timmar egenproducerade tv-program för unga. Bolaget har vidare sänt 35,4 timmar egenproducerade radioprogram för barn och 25 timmar egenproducerade radioprogram för unga. UR får anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion i 11 § i sändningstillståndet.

4.5.3 Utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillståndet).

Reglering

Bolagen ska särskilt utveckla programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Tidigare bedömning – SR

I sin bedömning av SR:s redovisning för år 2011 ansåg granskningsnämnden att SR fick anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar.

Uppfyllelse – SR

Av SR:s redovisning framgår att UR:s programutbud år 2012 har omfattat ett stort antal sända timmar inom alla ämnesområden som redovisningen tar upp för äldre barn och ungdomar. SR har delat upp sitt barnutbud i två målgrupper, där de äldre barnen är de mellan 9 och 12 år. Ungdomar avser åldersgruppen 13 till 19 år.

Av SR:s sändningar för både barn och unga år 2012 utgjorde utbudet för ungdomarna liksom tidigare den dominerande delen av sändningarna med cirka 70 procent av sändningstiden. Den största delen av detta utbud var musik. Sändningarna för ungdomar, musiksändningarna borträknat, utgör cirka tio procent av den totala sändningstiden för barn och unga.

Under rubrikerna Utbudet för de äldre barnen, Utbudet för ungdomar och Nytt utbud för ungdomar 2012 ges exempel på SR:s arbete med att utveckla programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna.

Avseende de äldre barnen nämns bland annat *Unga Radioteaterns* gestaltande föreställningar i P1 och P4 och nyhetsmagasinet *Junior* i P4. *Vi i femman* firade sin femtionde säsong vilket uppmärksammades med specialproducerade program som sändes under julhelgerna. Serien *Sommarlov* i P4 sändes i en serie om 52 program i P4 riks varje vardag under sommarlovet i direkt anslutning till och i samarbete med SVT:s sommarprogram *Sommarlov*. På söndagseftermiddagar har *Juniorsporten* sänts och vid skolornas höstlov fick barnen ta över P4 under en helg.

Vad avser ungdomar lyfts bland annat följande fram som exempel på verksamhet under år 2012.

SR:s utbud för den unga publiken finns främst i P3. Visst utbud är direkt riktat till tonårspubliken och SR lyfter fram att för tonåringar är musik ett av de viktigaste intressena. SR beskriver hur de under samlingsnamnet *Musikguiden* i P3 bland annat har sänt livesändningar för att göra musik tillgänglig för den del av tonårspubliken som kanske varken har råd eller möjlighet att vara på plats.

Exempel ges på hur *P3 Nyheter* har arbetat för att få en högre delaktighet och dialog med den yngre delen av publiken. *P3 Nyheter* fanns på plats på Peace and Love-festivalen i Borlänge där besökarna bland annat hade möjlighet att ställa frågor till politiker. Frågorna tog *P3 Nyheter*s reportrar med sig till Almedalen där politikerna fick svara.

Under året lanserade P3 ett humorprogram, CFD, som riktar sig till unga i de övre tonåren. Under sommar-OS sändes *OS med Ola* som skulle skildra OS i vid bemärkelse för en ung publik. Veckorna före OS sändes dokumentärserien *Fyra OS som förändrade världen* som berättade om den värld och tid dessa OS ägde rum i. *Sommarfesten* var ett festförberedande matlagningsprogram som publiken bjöds in att delta i. I oktober ordnade P3 en humorgala, evenemanget sändes i radio samtidigt som det framfördes på scen.

SR lyfter även fram det lokala utbudet för den yngre publiken och exemplifierar bland annat med hur Stockholmskanalen Metropol 93,8 arbetade under en vecka

med temat rasism och samlade unga stockholmares erfarenheter och berättelser om hur det känns att bli utsatt för rasistiska värderingar och åsikter.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar i 14 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning – SVT

I sin bedömning av SVT:s redovisning för år 2011 lyfte nämnden fram att med begreppet programverksamheten i sändningstillståndet avses den kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända program, som bedrivs i marksänd tv. Nämnden ansåg inte att de beskrivningar som gavs i redovisningen eller i SVT:s komplettering till denna kunde ligga till grund för slutsatsen att SVT under år 2011 särskilt hade utvecklat sin programverksamhet i marksänd tv för ungdomarna. SVT kunde därmed inte anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för ungdomar i 11 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

Av SVT:s sändningar för både barn och unga år 2012 utgjorde utbudet för ungdomarna ungefär nio procent av sändningstiden. Vad avser arbetet med äldre barn och unga under år 2012 framgår följande av SVT:s redovisning.

Barnkanalen har under de senaste åren bedrivit ett arbete för att skapa tydlighet i utbud och tablåer. Detta har resulterat i en uppdelning av prime-time-sändningen mellan klockan 18.00 och 20.00 där de lite äldre barnen, 7–11 år, är helt i fokus för tiden mellan klockan 19.15 och 20.00.

Under våren 2012 har SVT visat den nya filmatiseringen av *Nils Holgerssons underbara resa. Sommarlovs morgon* sändes från Västra Hamnen i Malmö. Nytt för året var att tv-sändningen kompletterades med live-sändningen på webben varje dag. *Barn på sjukhus* fortsatte sändas i tio avsnitt. 2012 års julkalender *Mysteriet på Greveholm* blev en stor publiksuccé. *Lilla Aktuellt*, som delvis är en samproduktion med UR, är ett av de största programmen för äldre barn och Sveriges enda nyhetsprogram för unga. Programmet, som har en primär målgrupp för barn mellan 8–12 år, har utvecklats och fått större utrymme genom utökad sändningstid under år 2012.

SVT har getts möjlighet att närmare beskriva hur de särskilt utvecklat programverksamheten för äldre barn i marksänd tv år 2012. SVT har då gett ytterligare exempel på sändningar för äldre barn, främst nyutvecklade originalhistorier, såsom *Superhjältar*, *Skrotarna*, *Biciklo* och *Soffe, döden och jag*.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn (11 § i sändningstillståndet).

SVT uppger i redovisningen att under år 2012 har ett flertal titlar tagits fram och utvecklats specifikt för de äldre målgrupperna, 12–15 år och 16–19 år. SVT har med utbudet haft som mål att möta målgruppen på de plattformar där de vill titta och detta har resulterat i ett antal webbunika satsningar och titlar. Utöver de webbunika sändningarna sände SVT i samarbete med SR *Musikhjälpen* 144 sändningstimmar från Stortorget i Malmö. Målgruppen var äldre tonåringar och programmen sändes både i broadcast och på webben. SVT har i en kompletterande kommentar uppgett att bolaget sänt 94 timmar av *Musikhjälpen* i marksänd tv, de övriga sändes på webben.

SVT har uppmanats att utveckla hur bolaget under år 2012 särskilt utvecklat programverksamheten för ungdomar. SVT har svarat följande.

SVT har valt att möta ungdomarna där de har störst möjlighet att nås. Detta beskrivs utförligt i redovisningen. För att ändå leva upp till villkoren att det är via sändningar i marknätet som SVT bedöms ha valt att sända ett flertal av de uppskattade och uppmärksammade webb-unika programmen även i marknätet [---]. Utöver detta så produceras många program på ett sådant sätt att de ska tilltala och engagera ungdomar, men även deras föräldrar och andra äldre grupper. Det är då omöjligt att klassificera dessa program som rena ungdomsprogram.

Nämnden anser att SVT i årets redovisning, i kombination med innehållet i kompletteringen till denna ger en mer fullständig bild av SVT:s sändningar för ungdomar. Det framgår bland annat att ett flertal av de program som tagits fram och särskilt utvecklats för ungdomar på webben även har sänts i marksänd tv. Nämnden anser därför att de beskrivningar som ges i redovisningen och i komplettering till denna kan ligga till grund för slutsatsen att SVT under år 2012 särskilt har utvecklat sin programverksamhet för ungdomarna. Nämnden noterar också att antalet sändningstimmar för ungdomar i marksänd tv har ökat från 375 timmar år 2011 till 430 timmar år 2012. SVT kan därmed anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för ungdomar i 11 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning – UR

Nämnden ansåg i sin bedömning av UR:s redovisning för år 2011 att UR fick anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar i 11 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

UR redovisar ett omfattande utbud för grund- och gymnasieskolan inom många ämnesområden. UR beskriver hur bolaget under år 2012 satsade särskilt mycket på engelska för mellanstadiet. För årskurs 6 sändes den bildsatta radioserien *Modern Ghost Stories Junior*. För årskurs 4–6 gjordes även radioserien *My Secret Land* och *My favourite song*. För tv inköptes den engelska dramaserien *Lockie Leonard* som sändes med engelsk text. Ämnet svenska kompletterades med två satsningar,

varav en inom retorik. Satsningen innehöll program från förskoleklass–årskurs 3 upp till gymnasiet och kompletterades med lärarfortbildning.

UR satsade under år 2012 på juridikprogram för årskurs 7–9 och gymnasiet. Tv-serien *Ensamkommande flyktingbarn* kompletterades med *Ensamkommande flyktingbarn dokumentär*. Inom ämnet svenska sändes tv-serien *Helt black-out* som en del av UR:s retoriksatsning. Under år 2012 fortsatte UR satsningen på moderna språk och UR sände flera nyproducerade radio-och tv-serier på engelska och moderna språk.

Utbudet för gymnasieskolan utvecklades inom ämnena samhälle/ekonomi/entreprenörskap, litteraturhistoria, språk och livskunskap. En av de stora satsningarna för gymnasiet var reality-tv-serien *Idéfabriken* som riktades mot det nya ämnet entreprenörskap. Ytterligare en serie som skapades utifrån läroplanens direktiv om juridik var tv-serien *Brott och straff*. Under år 2012 sändes en fortsättning på den stora tv-satsningen *Hej Litteraturen!*, med fokus på August Strindberg.

Nämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar i 11 § i sändningstillståndet.

4.5.4 UR:s särskilda ansvar för barn- och ungdomsutbildning

UR får anses ha uppfyllt kravet beträffande barn- och ungdomsutbildning (9 § i sändningstillstånden).

Reglering

UR ska koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten ska bland annat bedrivas inom utbildningsområdena barn- och ungdomsutbildning och inriktas på att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden (9 § i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden konstaterar att UR redovisar ett omfattande utbud för grund- och gymnasieskolan inom många ämnesområden. UR får mot den bakgrunden anses ha uppfyllt kravet beträffande barn- och ungdomsutbildning i 9 § i sändningstillståndet.

4.5.5 Barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper

Vad avser finska och samiska får SR, SVT och UR anses ha uppfyllt kraven på särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Vad avser utbudet för språkgrupperna meänkieli och romani chib kan SR, SVT och UR emellertid inte anses ha uppfyllt detta krav (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Nämnden anser att det av SVT:s och UR:s redovisning bör framgå hur sändningstimmar på respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden.

Reglering

Enligt sändningstillstånden ska SR, SVT och UR ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Överenskommelse mellan bolagen

I fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter får SR, SVT och UR sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser. Av bolagens överenskommelse för år 2012 framgår bland annat att tyngdpunkten i utbudet på nationella minoritetsspråk och teckenspråk under året låg på nyheter och samhällsprogram samt program för barn och unga. SR ansvarade för insatser inom drama och kultur samt nyhetsbevakningen på de fyra prioriterade minoritetsspråken. SVT svarade för nyheter på samiska och finska och SR skulle sända sport på finska och samiska. Övergripande per språk delade SVT och SR ett ansvar för samiska och finska. SR ansvarade särskilt för meänkieli och romani chib och UR svarade särskilt för barn- och ungdomsprogram på samtliga språk. Vidare ansvarade SR för barnprogram på samtliga minoritetsspråk, SVT svarade för barnprogram på samiska, finska och meänkieli och SR svarade för ungdomsprogram på dessa språk.

Tidigare bedömning

Nämnden ansåg vid sin bedömning av bolagens redovisningar för år 2010 att det som SR, SVT och UR redovisat rörande utbudet för barn tillhörande språkgruppen romani chib inte var tillräckligt för att bolagen kunde anses ha uppfyllt kraven i sina respektive sändningstillstånd avseende språkgruppen. Vad avsåg finska, meänkieli och samiska ansåg granskningsnämnden, vid en

bedömning av programföretagens samlade programverksamheter, att bolagen, genom i synnerhet SR:s försorg, med viss tvekan fick anses ha uppfyllt kraven i sina respektive sändningstillstånd. Beträffande SVT:s och UR:s redovisningar uttalade nämnden att det av kommande redovisningar borde framgå hur sändningstimmarna för respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden.

Nämnden ansåg i sin bedömning av bolagens redovisningar för år 2011 att det som SR, SVT och UR redovisat om kraven på särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper var tillräckligt, förutom beträffande utbudet för språkgruppen romani chib. Nämnden ansåg även att det av SVT:s och UR:s redovisningar borde framgå hur sändningstimmarna på respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden.

Uppfyllelse – SR, SVT och UR

Granskningsnämnden anser att med begreppet programverksamheten i sändningstillståndet avses den kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända program, som bedrivs i radio och tv. Det innebär att kraven i sändningstillstånden gäller marksändningar. Granskningsnämnden uppmärksammar nu att SR i förra årets redovisning inte endast redovisade timmar som avsåg marksändningar för barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper. SR har av den anledningen ombetts redovisa marksändningarna för år 2011 och år 2010. SR har redovisat marksända förstasändningar vilket framgår i tabellerna nedan. På grund av fel i bolagets tidigare beställningsverktyg kan bolaget inte rapportera det samiska utbudet under år 2010 och 2011. Av den anledningen framgår inte sändningstimmarna för samiska i nedanstående tabeller för år 2010 och 2011. SR anger dock att utbudet för barn och unga på samiska har varit oförändrat under åren 2010–2012.

SR har i sin redovisning uppgett att bolaget har sändt 41 timmar romani chib för barn och unga år 2012. SR har tillfrågats vad de 41 timmarna består av och bolaget har svarat att 40 av dessa timmar riktar sig till ungdomar och att de består av inslag i det nyhetsorienterade programmet *Radio Romani*. SR har getts tillfälle förtydliga om programmet *Radio Romani* är ett nyhetsprogram som riktar sig till vuxna eller ungdomar och vad den timmen som riktar sig till barn består av. SR har svarat följande.

Varje vardag sänds det nyhetsorienterade halvtimmeprogrammet *Radio Romani* riktat till såväl unga som vuxna. De 40 timmarna utgörs av inslag som har ett särskilt ungdomsperspektiv, och som vi tror är särskilt intressanta för en ung publik. Detta gäller främst rapporteringen om utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor. Ett annat fokus i rapporteringen till unga lyssnare är livsstilsfrågor med allt från dataspel till drogmisbruk. Ett motsvarande utbud för unga romer har funnits även 2010 och 2011, men det var först år 2012 vi började särredovisa detta särskilda utbud för unga.

Den timme barnprogram på romani chib som sånts 2012 avser repriserade sagor ur *Magiska skrinet*, som sändes första gången 2011.

Av SR:s svar går att utläsa att bolaget har sänt en timme på romani chib för barn, att det är samma program som sändes år 2011 samt att SR har sänt i samma omfattning för ungdomar på romani chib under åren 2010–2012 men att bolaget i redovisningen för år 2012 har börjat mäta på ett annat sätt genom att redovisa vissa nyhetsinslag som riktar sig till unga.

I årets redovisning redovisar SR endast de marksända timmarna i enlighet med sändningstillstånden för analog respektive digital radio.

Programföretagens public service-redovisningar samt SR:s kompletteringar som beskrivits ovan visar att följande antal timmar för barn och unga (förstasändningar och repriser sammanlagt) har sånts under år 2012, 2011 samt år 2010.

2012	SR	SVT	UR	Totalt
Finska	1 060	38	5,54	1 103,54
Meänkieli	17	5	5,41	27,41
Samiska	64	25	4,06	93,06
Romani chib	41	1	4,22	46,22
Totalt	1 181	69	19,23	1 270,23

2011	SR 1:a sändningar	SVT	UR	Totalt
Finska	1 056	37	6	1 099
Meänkieli	17	5	1	23
Samiska		25	11	36
Romani chib	1	0	2	3
Totalt	1 074	67	20	1 161

2010	SR 1:a sändningar	SVT	UR	Totalt

Finska	1 057	36	10,5	1 103,5
Meänkieli	17	5	1,7	23,7
Samiska		25	5,9	30,9
Romani chib	0	0	2,2	2,2
Totalt	1 074	66	20,3	1 160,3

Av tabellen Program för barn- och ungdomar i Sveriges Radio 2012 per programområde i SR:s redovisning framgår att bolaget har haft sändningar för barn och unga på finska inom samtliga programområden som redovisningen tar upp, det vill säga nyheter, samhälle, livsstil, kultur, sport, underhållning, musik och service. På meänkieli har SR sänt samhälle, kultur, underhållning och musik. På samiska redovisar SR sändningar inom alla områden utom livsstil och service. På romani chib redovisas sändningar inom nyheter, samhälle, kultur och musik. Vad avser området kultur redovisas endast en timme för romani chib och två timmar för Meänkieli. I text beskrivs att SR har producerat sagor för barn under året på samtliga minoritetsspråk inklusive jiddisch i *Magiska skrinet*. Vidare nämns Sisoradions program *Roketti* som har förnyats under året och SR framhåller två satsningar för barn som talar meänkieli samt Sameradions barnprogram och ungdomsprogram.

SVT:s utbud för samtliga barnminoriteter (inklusive teckenspråk) under år 2012 har enligt redovisningens tabell med titeln Den rikssända programverksamheten per utbudskategori för barn och ungdom omfattat 135 timmar (131 timmar år 2011) uppdelat på fiktion, underhållning och fritidsfakta. Om denna information kompletteras med uppgifterna i tabellen Den rikssända programverksamheten för minoritetsspråk enligt överenskommelsen med SR och UR kan utläsas att de 135 timmarna för barn och unga innefattar 38 timmar på finska, fem timmar på meänkieli, 25 timmar på samiska och en timme på romani chib (samt 65 timmar på teckenspråk). Av redovisningen framgår inte hur sändningarna för respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden. Nämnden anser att detta bör framgå av kommande redovisningar.

Av UR:s redovisning framgår att bolaget har bedrivit sändningar för barn och unga på de nationella minoritetsspråk som enligt sändningstillståndet ska inta en särställning i programverksamheten. Tabellen med titeln Antalet sända timmar på de nationella minoritetsspråken samt teckenspråk 2012 visar att utbudet för barnminoriteter bestod av 5,54 timmar på finska (varav 1,00 radio), 5,41 på meänkieli (varav 0,57 radio), 4,06 timmar på samiska (varav 0,95 radio) samt 4,22 timmar på romani chib (varav 1,22 radio). Några exempel på program som sänts för barnminoriteter ges i text. Av redovisningen framgår inte hur

sändningstimmarna för respektive minoritetsspråk är fördelade på olika ämnesområden. Nämnden anser att detta bör framgå av kommande redovisningar.

Programföretagen har tillfrågats vilka sändningstimmar som riktar sig till barn respektive unga i de olika minoritetsspråken. SVT har inte svarat direkt på frågan utan hänvisar till bolagets svar beträffande meänkieli och romani chib.

SR har svarat följande.

Vi har inte möjlighet att särredovisa antalet timmar på minoritetsspråk för barn respektive ungdomar, eftersom detta är en gemensam målgrupp i våra system för sändningstid. Inför nästa tillståndsperiod avser vi att försöka göra en sådan uppdelning.

Enligt [överenskommelsen] har UR ett särskilt ansvar för utbud för barn och unga på minoritetsspråk. Utöver det Sveriges Radio sänder i FM har vi också ett utbud av sagor för barn på de nationella minoritetsspråken från tidigare år. Dessa finns för nedladdning och lyssning via webben.

UR har svarat följande.

I den bolagsgemensamma överenskommelsen angående programverksamhet för språkliga och etniska minoriteter framgår att UR har ett särskilt ansvar för produktion av program för barn och unga. UR definierar barn som förskola t.o.m. skolår 6. Unga definieras som skolår 7–9 samt gymnasieskolan. I volymerna nedan ingår de program som ingår i den första av de tre språkkategorierna och program avsedda direkt för språkutvecklande användning.

Finska för barn och unga

För barn sändes 5,54 timmar. Resten av utbudet på finska i kategorin sändes för vuxna, vilket med fördel även kan ses av unga.

Meänkieli för barn och unga

För barn sändes 4,41 timmar och för unga 1 timme.

Romani chib för barn och unga

För barn sändes 3,72 timmar och för unga 0,5 timmar.

Samiska för barn och unga

Under 2012 sände UR 4,06 timmar på samiska. För barn sändes 3,23 timmar och för unga 0,83 timmar.

Med hänvisning till den bolagsgemensamma överenskommelsen angående programverksamhet för språkliga och etniska minoriteter anser UR att kraven i sändningstillståndet uppfyllts.

Vidare har programföretaget tillfrågats, mot bakgrund av att sändningstimmarna av meänkieli och romani chib har varit låga under flera år, hur de ser på uppfyllelsen av kraven i sändningstillstånden att särskilt ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som talar meänkieli och romani chib.

SR uppger att de har ett utbud för barn och unga på meänkieli vilket framgår av public service-redovisningen. UR anser att bolaget uppfyller kraven i sändningstillståndet och hänvisar till den bolagsgemensamma överenskommelsen.

SVT har svarat följande.

Enligt den bolagsöverenskommelse som görs mellan SVT, SR och UR så har det sistnämnda bolaget ett särskilt ansvar för utbudet för barn och unga på romani chib och meänkieli. Därtill sände SR sagoprogram på de nationella minoritetsspråken och SVT sände åtta sagofilmer på romani chib. Utifrån den bolagsöverenskommelse som bolagen tecknat för 2012, anser SVT att kraven i sändningstillståndet uppfyllts.

Finska och samiska

Vad avser finska och samiska anser granskningsnämnden, vid en bedömning av programföretagens samlade programverksamheter, att bolagen genom i synnerhet SR:s försorg får anses ha uppfyllt kraven i sina respektive sändningstillstånd.

Romani chib

När det gäller romani chib har SR redovisat enskilda inslag som enligt SR vänder sig till ungdomar i en nyhetsorienterad programserie och att dessa sammanlagt uppgår till 40 timmar. Nämnden kan konstatera att det nya sättet att mäta medför en markant ökning av utbudet för ungdomarna. Utbudet för barn har alltså varit lågt i SR under år 2012. SVT har totalt sänt en timme. UR, som enligt överenskommelsen har ett särskilt ansvar för sändningar till barn och unga på romani chib, har sänt totalt drygt fyra timmar.

Nämnden anser att SR, SVT och UR inte har visat att de har tagit särskild hänsyn till de språkliga behoven hos både barn och ungdomar inom denna språkgrupp.

Meänkieli

Nämnden konstaterar att de tre bolagens insatser för språkgruppen varit begränsade under flera år under tillståndspeioden. Hur sändningstimmarna på meänkieli fördelar sig på barn respektive ungdomar går inte att utläsa i SR:s respektive SVT:s redovisning. Av UR:s redovisning, som enligt överenskommelsen har ett särskilt ansvar för barn och unga på meänkieli, framgår att utbudet för unga under år 2012 är en sändningstimme. Mot denna bakgrund kan nämnden inte komma till någon annan slutsats än att SR, SVT och UR inte har visat att de har tagit särskild hänsyn till de språkliga behoven hos både barn och ungdomar inom denna språkgrupp.

Beträffande SVT:s och UR:s redovisning anser nämnden att det av kommande redovisning borde framgå hur sändningstimmarna för respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden.

4.5.6 Barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk

SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk (11 § sändningstillståndet).

SVT får anses ha uppfyllt kravet på prioritering av barn och ungdomar när det gäller inriktning på programverksamheten för döva (13 § sändningstillståndet).

Reglering

SVT och UR ska ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk (11 § i sändningstillstånden). För SVT gäller även att inriktningen på programverksamheten för döva ska vara att sända främst nyheter, information och kulturprogram på teckenspråk och att barn och ungdomar särskilt ska prioriteras (13 § i sändningstillståndet).

Av bolagens överenskommelse för år 2012 framgår bland annat att SVT ansvarar för både barn- och ungdomsprogram på teckenspråk.

Tidigare bedömningar

I sin bedömning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att SVT och UR fick anses ha uppfyllt kravet på särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk (11 § i sändningstillstånden). SVT fick också anses ha uppfyllt kravet på prioritering av barn och ungdomar när det gäller inriktningen på programverksamheten för döva (13 § sändningstillståndet).

I sin bedömning för år 2011 ansåg granskningsnämnden att SVT fick anses ha uppfyllt kravet på särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn som har teckenspråk som första språk (11 § sändningstillståndet) och kravet på prioritering av barn när det gäller inriktning på programverksamheten för döva (13 § sändningstillståndet). Nämnden ansåg dock att SVT inte kunde anses ha uppfyllt motsvarande krav för ungdomar.

UR fick anses ha uppfyllt kravet på särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar, med undantag för barn i årskurs 4–6, som har teckenspråk som första språk (11 § i sändningstillståndet). Nämnden ansåg dock att det av

UR:s kommande redovisning borde framgå till vilka åldersgrupper sändningstimmar på teckenspråk riktats.

Uppfyllelse – SVT

Av tabellen Teckenspråkssändningar i de rikssända programverksamheten per utbudskategori i SVT:s redovisning för år 2012 framgår att av 143 (129 år 2011) sändningstimmar på teckenspråk, inom områdena fiktion, underhållning, fakta och nyheter, var 65 (64 år 2011) timmar för barn. I avsnittet Teckenspråkliga program ges exempel på program på teckenspråk som sänts under året. Programmet *Viggo fixar maten* riktar sig till de yngre barnen. Programmet *Hej kompis* vänder sig till lågstadieskolor och serien *Världskompisar* riktar sig till skolbarn. För tonåringar sändes den nya serien *Attending Örebro*.

Nämnden anser att bolaget får anses ha uppfyllt kraven för barn och ungdomar i 11§ respektive 13 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

Av tabellen Antalet sända timmar på de nationella minoritetsspråken samt svenskt teckenspråk 2012 framgår att UR har sänt 14,25 timmar (15,2 timmar år 2011) teckenspråk för barn och unga. I årets redovisning har UR redovisat hur dessa timmar inriktat sig på olika åldrar. Enligt tabellen Åldersindelning på svenska teckenspråkiga program fördelat på timmar 2012 framgår att UR har sänt 1,67 timmar för barn i förskola, 1,83 timmar för barn i förskoleklass–årskurs 3, 0,25 timmar för årskurs 4–6 samt 1,5 timmar för årskurs 7–9.

I redovisningen nämns att UR fortsätter att teckenspråksbearbeta produktioner för barn och unga. SR nämner till exempel *Pinos dagbok* och andra delen av *Drömtårtan* som riktar sig till barn i förskoleklass–årskurs 3.

UR har getts möjlighet att redogöra för de program som sänts i marksänd tv under varje kategori, hur många sändningstimmar det handlar om, vilken ålder de är avsedda för samt om det är repriseringar eller nysändningar. UR har redogjort för programmen i nedanstående tabell.

Serietitel	Målgrupp	Volym, min	Version	1:a sändning, min	Repris, Min
Drömtårtan (2012)	åk 0–3	360	Teckenspråklig produktion	90	270
Drömtårtan (2011)	åk 0–3	290	Teckenspråklig produktion	0	290
Men Gud!	åk 7–9	90	Teckenspråklig produktion	0	90
Pinos Dagbok	Förskola	100	Teckenspråklig produktion	100	0
Teckenspråksland	åk 4–6	15	Teckenspråklig produktion	0	15

Granskningsnämnden som beaktar överenskommelsen mellan SVT och UR samt det förhållandet att UR i år haft sändningar även för barn årskurs 4–6 anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk (11 § i sändningstillståndet).

4.5.7 Tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning

SR och SVT kan inte anses ha uppfyllt kraven på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

UR får anses ha uppfyllt kraven på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning (12 § i sändningstillståndet)

Reglering

För SR, SVT och UR gäller att tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning ska prioriteras särskilt (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

Överenskommelse mellan bolagen

SR, SVT och UR får enligt sändningstillstånden och anslagsvillkoren fördela ansvaret för olika slags insatser i fråga om program om och för personer med funktionsnedsättningar. Överenskommelsen ska lämnas till Myndigheten för radio och tv och Kulturdepartementet (punkt 10, 12 respektive 12 i anslagsvillkoren). Av överenskommelsen för år 2012 framgår bland annat följande.

Ansvar för programtextning och svenskttextning: SVT och UR ansvarar gemensamt för att öka andelen svenskttextade program. UR:s nya textningspolicy från år 2011 innebär att samtliga nyproducerade program, även för målgrupper under 10 år liksom eftermiddagssändningarna *UR Samtiden* i Kunskapskanalen ska vara svenskttextade. UR:s otextade utbud utgörs huvudsakligen av språkprogram som av pedagogiska skäl ska sändas otextade och reprisar av äldre program.

Ansvar för teckenspråksprogram och teckenspråkstolkning: SVT har ett särskilt ansvar för produktion av tv-program för döva. SVT sänder både dokumentärer och magasin samt barn- och ungdomsprogram på

teckenspråk. Därutöver ska teckenspråkstolkning ske på valda delar av det allmänna programutbudet, och successivt öka. UR bedriver inför år 2012 försök med teckentolkning av nyhetsprogram för barn och unga. UR producerar och sänder utbildningsprogram för flera grupper med funktionsnedsättning, inklusive elever i särskola och specialskola.

Ansvar för talsyntes och syntolkning: SVT ansvarar för utveckling av talsyntes för både SVT och UR. Den tekniska lösningen för tjänsten omfattar idag allmän-tv-utbud i SVT1 och SVT2. SVT:s ambition är att allt utbud inom 2012 eller senast 2013 ska omfattas av talsyntes. SVT och UR fortsätter den påbörjade försöksverksamheten med syntolkning av program. Under år 2012 kommer SVT att sända en programserie med syntolkning.

Viktigt för att öka tillgängligheten är också bolagens kontinuerliga arbete med att förbättra hörbarheten.

Tidigare bedömning – SR, SVT och UR

I sin bedömning för år 2011 ansåg granskningsnämnden att SR och SVT inte kunde anses ha uppfyllt kraven på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning (15 § respektive 13 § i sändningstillstånden). Nämnden ansåg i samma bedömning att UR fick anses ha uppfyllt kraven på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning (12 § i sändningstillståndet).

Uppfyllelse – SR

SR:s uppger att bolagets grundläggande inställning är att hela barnutbudet riktar sig till alla barn, oavsett eventuella funktionsnedsättningar. Programmen utformas med målet att alla barn i målgruppen ska kunna lyssna med behållning. Webben är ett viktigt komplement, speciellt för barn med särskilda behov. Den är utvecklad i samarbete med Funka nu AB som är specialiserat på tillgänglighet. På webben finns bildsatta berättelser, tydliga och väldigt enkla instruktioner samt en intuitiv formgivning. Den som kanske inte uppfattat allt i ett program, på grund av hörselnedsättning eller andra skäl, kan lyssna igen. Den som har svårt att sitta still och koncentrera sig under ett helt program kan vid lyssning via webben ta en paus emellanåt. Utbudet ska också ges möjlighet till identifikation för alla möjliga olikheter som naturligt finns bland barn. SR exemplifierar med några program som sänts i radio med eller om barn med funktionsnedsättning; barn med funktionsnedsättningar har medverkat i *Sommarlovs* reportage och *Junior i P4* och barn med psykiska funktionsnedsättningar har gestaltats i Strindbergs *Ljeko-Pers resa* och i Mark Haddons *Den besynnerliga händelsen med hunden om natten*. *Barnradion* har även sänt en historia om en palestinsk rullstolsburen flicka.

SR beskriver även hur bolaget bedriver ett löpande hörbarhetsarbete och att programproduktionen baseras på de riktlinjer för ljudet i SR som tagits fram i det tidigare hörbarhetsarbetet.

Granskningsnämnden noterar att SR arbetar aktivt med att tillgängliggöra program för barn genom sin webbverksamhet. Nämnden har dock tidigare ifrågasatt om satsningar på webben svarar mot kravet i sändningstillståndet. Granskningsnämnden anser att med begreppet programverksamheten i sändningstillståndet avses den kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända program, som bedrivs i radio. Tillgängliggörandet bör därför även ske i radio. De insatser som nämnts, utöver sådana som är knutna till webben, innebär inte att SR kan anses ha uppfyllt villkoret att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning i 15 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger att bolaget prioriterar svenskt tal framför svenskt text då det gäller anpassning av program för de mindre barnen. För program som riktar sig till barn i läskunnig ålder används översättningstext. Det framgår vidare av redovisningen att en allt större del av barnutbudet textats. Andelen textade program i Barnkanalen ökade från 55 procent i september 2011 till 82 procent i december 2012. I Barnkanalen syntolkades serien *Emils sommarlov* (10 x 5 minuter). Julkalendern *Mysteriet på Greveholm* teckenspråktolkades och sändes via webben.

I övrigt ges ingen bild i redovisningen av hur SVT arbetat med att särskilt prioritera tillgängligheten till utbudet för barn och unga med funktionsnedsättning. SVT har därför fått frågan om och hur bolaget har arbetat med att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning under året. SVT har svarat följande.

För första gången någonsin har ett program i Barnkanalen syntolkats. Dessutom har en fortsatt medveten satsning gjorts på textning av program i Barnkanalen. Andelen textade program har ökat från 60 % (december 2011) till 82 % (december 2012).

Granskningsnämnden konstaterar att SVT utöver syntolkningen av *Emils Sommarlov* endast textat barnprogram. SVT kan inte härigenom anses ha uppfyllt kravet på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning i 13 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

UR uppger att målgrupper med definierad funktionsnedsättning som befinner sig i konkret undervisning såsom tvåspråkiga specialskolor för elever med hörselnedsättning, men också särskolan och särsvux, är särskilt viktiga för UR. Under år 2012 sände UR en rad program för, om och med barn och ungdomar med intellektuella och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. UR uppger vidare att tre syntolkade serier inom No-ämnena sändes under år 2012; *Doktor NO* för årskurs 4–6, *Kemi nästa* för årskurs 4–6 och *Madelens matmyter* för årskurs 7–9.

UR har i en kompletterande kommentar uppgett att bolaget även sänt i repris den syntolkade serien *Solen månen och den röda planeten*, 50 minuter för årskurs 0–3.

UR uppger att bolaget har fortsatt att teckenspråksbearbeta olika produktioner för barn och unga, vilket innebär att program görs i en ny version på teckenspråk. UR har i en kompletterande kommentar uppgett att bolaget inte teckentolkat någon sändning i marksänd tv under år 2012 men att avsnitt av *Pinos dagbok* och *Men Gud!* är baserade på tidigare svenskspråkiga produktioner. UR har ombetts beskriva vad det innebär och hur det skiljer sig från teckentolkade program. UR har svarat följande.

UR:s uppdrag är att producera och sända program som kan användas i ett utbildningssammanhang. När ett program teckentolkas sker en direktöversättning från svenska till svenskt teckenspråk. Eftersom en del av den språkliga förståelsen då går förlorad väljer UR istället att på olika sätt bearbeta programmen för att garantera användbarhet ur ett pedagogiskt perspektiv. Detta förfaringssätt har stöd i de dialoger UR för med målgruppen. När det gäller *Men Gud!* och *Pinos dagbok* innebär det att UR istället för teckentolkning har valt att skriva nya manus på svenskt teckenspråk som tar hänsyn till språkets egen grammatik och ordförråd istället för att endast direkt-översätta från svenska.

Av redovisningen framgår att UR svensktextar nyproduktion utom direktsändningen av *Lilla Aktuellt – skola*, språkprogram samt program som sänds på teckenspråk.

Granskningsnämnden anser att UR genom syntolkade och teckenspråksbearbetade produktioner riktade till barn och unga får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning i 12 § i sändningstillståndet.

4.6 TILLGÄNGLIGHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Reglering

För SR, SVT och UR gäller att behoven hos personer med funktionsnedsättning ska beaktas. Ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig utbudet ska höjas och tillgängligheten förbättras i syfte att arbeta mot det långsiktiga målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare. Tillgängligheten till program för barn och unga ska prioriteras särskilt. Program ska också produceras för speciella målgrupper och programföretagen ska ha en dialog med de berörda grupperna. Programföretagen ska också fortsatt prioritera god hörbarhet, bland annat genom att vid utformningen av sändningarna beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra möjligheten för personer med hörselnedsättning att ta del av utbudet (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillståndet).

För SVT och UR gäller att fler teckentolkade program och försök med syntolkning är en rimlig utveckling mot målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare (13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

SVT:s programverksamhet för döva ska ha minst samma omfattning som under den föregående tillståndsperioden. Samtidigt ska ambitionsnivån för sändningarna på teckenspråk höjas. Inriktningen på programverksamheten för döva ska vara att sända främst nyheter, information och kulturprogram på teckenspråk. Barn och ungdomar ska särskilt prioriteras. Målet för tillståndsperioden ska vara att alla program på svenska i SVT1, SVT2 och SVT:s övriga programtjänster ska textas. Textningen ska hålla en hög kvalitet (13 § i sändningstillståndet).

Överenskommelse mellan bolagen

SR, SVT och UR får enligt sändningstillstånd och anslagsvillkor fördela ansvaret för olika slags insatser i fråga om program om och för personer med funktionsnedsättningar. Överenskommelsen ska lämnas till Myndigheten för radio och tv och Kulturdepartementet (punkt 10, 12 respektive 12 i anslagsvillkoren).

I överenskommelsen anges att SVT och UR gemensamt ansvarar för att öka andelen svenskttextade program. SVT har ett särskilt ansvar för produktion av tv-program för döva. SVT ansvarar även för utvecklingen av talsyntes för både SVT och UR. UR producerar och sänder utbildningsprogram för personer med funktionsnedsättningar. SR har ett programutbud som särskilt handlar om funktionsnedsättning och arbetar även kontinuerligt med att förbättra hörbarheten.

4.6.1 Dialog med de berörda grupperna

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att ha dialog med de berörda grupperna (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

Reglering

SR, SVT och UR ska ha en dialog med de berörda grupperna (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

Uppfyllelse SR

SR redogör för hur bolaget kontinuerligt möter publik med särskilda behov på olika sätt och i olika sammanhang och uppger exempel på när så har skett under år 2012. SR beskriver bland annat att SR Värmland mötte representanter för handikapprörelsen i länet under en temakväll, att SR Örebro har utvecklat en löpande dialog med företrädare för dövsamhället på Twitter, att Sisuradio har en kontinuerlig dialog med ett Sverigefinskt förbund för synskadade, att Radioteatern har täta kontakter med Länsteatern i Örebro som arbetar särskilt mot döva och att SR Uppland har haft studiebesök av skolklasser för barn med olika funktionsnedsättningar.

SR uppger vidare att SR, SVT och UR genomför årliga temadagar tillsammans med handikapprörelsen där chefer och medarbetare möter företrädare och medlemmar i olika intresseorganisationer. Temat för år 2012 var ”Barn, unga och normalitet”.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att ha dialog med de berörda grupperna i 15 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger att bolaget bedriver ett samverkansarbete tillsammans med handikappförbunden för att integrera funktionshinderperspektivet i SVT:s verksamhet. SVT redogör vidare för SR:s, SVT:s och UR:s årliga temadag 2012 där cirka 100 personer deltog.

Under året har SVT haft möte med Sveriges dövas riksförbund för att diskutera programbolagets teckenspråkiga utbud samt SVT:s arbete med Öppet arkiv. SVT Teckenspråks personal deltog på den årliga konferensen Dövas dag där en publikdialog med deltagarna organiserades.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på att ha dialog med de berörda grupperna i 13 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

UR uppger att bolaget har ett omfattande kontaktarbete som innefattar att aktivt befinna sig i sammanhang där gruppernas frågor diskuteras, att medverka i nätverk och att ta del av den forskning som pågår. Specialpedagogiska myndigheten (SPSM) är en central samverkanspart. Under år 2012 träffade UR ledningsrepresentanter för SPSM vid två möten för ökad kunskap om målgrupperna och deras behov. UR:s och SPSM:s ledningsgrupper har därefter träffats för att diskutera samarbeten och beröringspunkter som har upptäckts när det gäller UR:s och SPSM:s utbud. UR uppger vidare att inför produktioner med innehåll riktat till målgrupper med funktionsnedsättning samlas i regel referensgrupper med adekvat kompetens för att få större förståelse för målgruppen och för att diskutera utbildningsinnehåll.

UR stod som värd för den årliga temadagen om ”Barn, unga och normalitet” som public service-bolagen för sjätte året i rad genomförde i samarbete med Handikappförbunden.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att ha dialog med de berörda grupperna i 12 § i sändningstillståndet.

4.6.2 Hörbarhet – tv och radio

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera god hörbarhet (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

Reglering

Programföretagen ska prioritera god hörbarhet, bland annat genom att vid utformningen av sändningarna beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra möjligheten för personer med hörselnedsättning att ta del av utbudet (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

Tidigare bedömning

I bedömningarna för år 2010 och år 2011 ansåg granskningsnämnden att SR, SVT och UR fick anses ha uppfyllt kravet att prioritera god hörbarhet.

Uppfyllelse – SR

SR uppger att arbetet med de ljudrelaterade tillgänglighetsfrågorna sker utifrån både estetiska och tekniska aspekter. De estetiska aspekterna omfattar hur olika ljud blandas eller balanseras mot varandra eller diktion, betoningar och pauseringar i talet. De tekniska aspekterna omfattar hur tekniska utrustningar och system används för att åstadkomma högsta möjliga tekniska kvalitet och därmed tydlighet och hörbarhet.

SR uppger vidare att programproduktionen under år 2012 har baserats på de riktlinjer för ljudet i SR som tagits fram i det tidigare hörbarhetsarbetet. Hörbarhetsarbetet har främst bedrivits inom den ordinarie linjeverksamheten. Hörbarhetsambassadörer inom varje redaktion har drivit det aktiva hörbarhetsarbetet. SR exemplifierar med aktiviteter under året, såsom att alla redaktioner har arbetat med regelbunden teknisk och hörbarhetsrelaterad återkoppling och att flera redaktioner har genomfört utbildningar, seminarier och workshops kring ljud och hörbarhet. Flera redaktioner har strävat mot att minska antalet telefonintervjuer till förmån för ”live”- intervjuer eftersom det ger bättre hörbarhet. Några redaktioner har arbetat med röstcoachning och Radioteatern har inom redaktionen fört återkommande samtal om balansgången mellan tydlighet i ljud och konstnärliga aspekter på ljuduttrycket. SR har under året också börjat byta ut äldre mikrofoner för att få bättre ljudkvalité och hörbarhet samt fortsatt att fintrimma ljudprocessen för FM-och webbkanaler för ökad hörbarhet. SR har i samarbetet med Handikappförbunden och Post-och telestyrelsen tagit fram en prototyp av en ”hörbarhetsapplikation” för mobiltelefoner.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera god hörbarhet i 15 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger att bolaget har en ljudcoach-organisation för alla produktionsorter i landet som ska bevaka och främja ljud-och hörbarhetsfrågorna i programarbetet och medverka i utbildningar och seminarier. SVT har även två ljudfunktioner som stöd för programverksamheten, en ljudansvarig och en ljudteknisk support. Den ljudansvarige genomför regelbundna uppföljningar, rapporterar hur ljudarbetet genomförs i praktiken och samordnar företagets ljudcoacher och utveckling av ljudarbetet. Den ljudtekniska supporten bistår den ljudansvariga funktionen i arbetet att införa nya ljudtekniska system och deltar i utvärderingar av systemlösningar, projektering av produktionslokaler och bistår i alla tekniska frågor från programproduktionen. SVT uppger också att bolaget har tekniska specifikationer för hörbarhet som distribueras till alla avdelningar som arbetar mot externa producenter.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet i 13 § i sändningstillståndet om att prioritera god hörbarhet.

Uppfyllelse – UR

UR uppger att arbetet med hörbarhet är en central del av UR:s tillgängliggörande insatser. UR har en hörbarhetspolicy som särskilt betonar kraven på hörbarhet/tydlighet hos personer med funktionsnedsättningar. Den tar även upp behovet av kontinuerlig fortbildning av personalen för att höja medvetenheten och kompetensen inom området. Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera god hörbarhet i 12 § i sändningstillståndet.

4.6.3 Teckentolkning/syntolkning – tv

SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att teckentolka och syntolka program (13 § respektive 12 § i sändningstillståndet)

Reglering

För SVT och UR gäller att fler teckentolkade program och försök med syntolkning är en rimlig utveckling mot målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare (13 § respektive 12 § i sändningstillståndet).

Tidigare bedömning – SVT

I sina bedömningar för år 2010 och år 2011 ansåg granskningsnämnden att SVT inte kunde anses ha uppfyllt kravet på att teckentolka program eftersom insatser i princip uteslutande på webben inte kunde anses medföra att bolaget levt upp till kravet på teckentolkning. Nämnden ansåg mot bakgrund av sändningstillståndets utformning att SVT fick anses ha uppfyllt kravet på att syntolka program.

Uppfyllelse – SVT

Teckenspråkstolkning innebär att en teckenspråkstolk översätter det talade språket till teckenspråk. Under år 2012 teckenspråkstolkades *Uppdrag granskning* som tillgängliggjordes i SVT2 och på webben. *Mysteriet på Greveholm*, *Melodifestivalens final*, *Mästarnas mästare*, *Det kungliga dopet* samt *Partiledardebatt* teckenspråkstolkades och tillgängliggjordes via webben.

SVT uppger att bolaget under tillståndsperioden har inlett försök med syntolkning. Vid syntolkning beskriver en inspelad röst vad som sker och syns i bild för att förmedla bildinformation till den som inte ser. Under år 2012 syntolkades serien *Mot alla odds*. De syntolkade programmen sändes i SVT24 samtidigt som ”originalsändningen” i SVT1. Även produktion av syntolkning till andra säsongen pågår. I Barnkanalen syntolkades serien *Emils sommarlov*. I filmserien *Friizon 2012* som låg på SVT Play visades *Jävla pojkar* som också fanns i en syntolkad version.

Granskningsnämnden noterar att SVT år 2012, till skillnad från föregående år, har haft teckentolkade sändningar i marksänd tv. Nämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kraven på att teckentolka och syntolka program såsom kravet är formulerat i 13 § sändningstillståndet.

Tidigare bedömning – UR

I sina bedömningar för år 2010 och år 2011 ansåg granskningsnämnden att UR fick anses ha uppfyllt kraven på att teckentolka och syntolka program.

Uppfyllelse – UR

UR uppger att bolaget har fortsatt att teckenspråksbearbeta olika produktioner för barn och unga, vilket innebär att program görs i en ny version på teckenspråk. I redovisningen kallar UR detta även för att versionering till teckenspråk. UR har i en kompletterande kommentar uppgett att bolaget inte teckentolkat någon sändning i marksänd tv under år 2012 men att avsnitt av *Pinos dagbok* och *Men Gud!* är baserade på tidigare svenskspråkiga produktioner. UR har ombetts beskriva vad det innebär och hur det skiljer sig från teckentolkade program. UR har svarat följande.

UR:s uppdrag är att producera och sända program som kan användas i ett utbildningssammanhang. När ett program teckentolkas sker en direktöversättning från svenska till svenskt teckenspråk. Eftersom en del av den språkliga förståelsen då går förlorad väljer UR istället att på olika sätt bearbeta programmen för att garantera användbarhet ur ett pedagogiskt perspektiv. Detta förfaringssätt har stöd i de dialoger UR för med målgruppen. När det gäller *Men Gud!* och *Pinos dagbok* innebär det att UR istället för teckentolkning har valt att skriva nya manus på svenskt teckenspråk som tar hänsyn till språkets egen grammatik och ordförråd istället för att endast direktöversätta från svenska.

UR uppger vidare att bolaget fortsätter att syntolka program. Under år 2012 sändes tre syntolkade serier inom No-ämnen; *Doktor NO* för årskurs 4–6, *Kemi nästa* för årskurs 4–6 och *Madelens matmyter* för årskurs 7–9.

Granskningsnämnden konstaterar att SR, SVT och UR sinsemellan får fördela ansvaret för olika slags insatser i fråga om program om och för personer med funktionsnedsättningar. Enligt överenskommelsen för år 2012 har SVT ett särskilt ansvar för produktion av tv-program för döva, och därmed för teckentolkning.

Nämnden konstaterar vidare att UR, i bokstavlig mening, inte har teckentolkat något program år 2012, men att bolaget använt en annan metod, nämligen att teckenspråksbearbeta program. Nämnden anser att UR härigenom får anses ha uppfyllt kraven på att teckentolka och syntolka program i 12 § sändningstillståndet. Nämnden kommer att följa utvecklingen av teckenspråksbearbetning

och anser att UR:s nästkommande redovisning bör ta upp vad de berörda grupperna anser om den valda metoden.

4.6.4 Textning – tv

SVT får anses ha uppfyllt kravet på textning av program (13 § i sändningstillståndet).

UR:s textningsverksamhet har bidragit till det långsiktiga målet att utbudet görs tillgängligt för alla medborgare (12 § i sändningstillståndet).

Reglering

För programföretagen gäller att behoven hos personer med funktionsnedsättning ska beaktas. Ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig utbudet ska höjas och tillgängligheten förbättras i syfte att arbeta mot det långsiktiga målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare (13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

För SVT gäller att programverksamheten för döva ska ha minst samma omfattning som under den föregående tillståndsperioden. Målet för tillståndsperioden ska vara att alla program på svenska i SVT1, SVT2 och SVT:s övriga programtjänster ska textas. Textningen ska hålla hög kvalitet (13 § i sändningstillståndet).

Tidigare bedömning

I sina bedömningar för år 2010 och år 2011 ansåg granskningsnämnden att SVT fick anses ha uppfyllt kravet på textning av program och att UR:s textningsverksamhet hade bidragit till det långsiktiga målet att utbudet görs tillgängligt för alla medborgare.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger att bolaget arbetar aktivt för att utveckla volymen textade program i riktning mot målet att alla ska vara textade. Andelen textade program har under året ökat från 59 till 71 procent genom att både *Gomorrön Sverige* och *Go' kväll* textats i allt högre grad, liksom barnutbudet. Textmängden i Barnkanalen ökade från 55 procent i september 2011 till 82 procent i december 2012.

SVT uppger vidare att det krävs ny taligenkännings-teknologi för textproduktion av direktsända program. SVT har därför fört samtal med Språkrådet, Kulturdepartementet, Post och Telestyrelsen och Hörselskadades riskförbund i syfte att få till stånd en svensk språkdataas eftersom det är en förutsättning för en automatisk taligenkänning. Det är enligt SVT mycket svår genomförbart och

kapacitetskrävande att direkttexta de regionala nyheterna vilka som mest innehåller 19 samtidiga direktsändningar. Dessa regionala sändningar uppgår till mer än 2 500 timmar per år. SVT arbetade under året med att fortsatt utveckla ett nytt undertextnings-system i syfte att nå de högt ställda textningsmålen för år 2013 men de svårigheter som tidigare identifierats när det gäller textning av långa direktsändningar samt regionala program kvarstår dock och SVT bedömer att det krävs ny taligenkännings-teknologi för att göra det möjligt att texta detta programutbud fullt ut.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på textning av program i 13 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

UR uppger att andelen svensktextade timmar av UR:s totala sändningsvolym i tv år 2012 uppgick till 93,4 procent. All nyproduktion svensktexas utom direktsändningen av *Lilla Aktuellt – skola* och språkprogrammen som av pedagogiska skäl sänds textade på sitt respektive språk liksom program som sänds på teckenspråk.

UR har inte något specifikt krav på att texta. Nämnden anser att UR:s textningsverksamhet har bidragit till det långsiktiga målet att utbudet görs tillgängligt för alla medborgare i enlighet med 12 § i sändningstillståndet.

4.7 MINORITETSSPRÅK

SR får anses ha uppfyllt kravet på att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen (16 § i sändningstillståndet).

SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen avseende finska och samiska (14 § respektive 14 § i sändningstillstånden).

SVT och UR kan dock inte anses ha uppfyllt kravet avseende meänkieli och romani chib (14 § respektive 14 § i sändningstillstånden).

Reglering

Enligt sändningstillstånden ska SR, SVT och UR beakta språkliga och etniska minoriteters intressen. Verksamheten ska vara ett prioriterat område. Tillgängligheten ska förbättras. Minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib ska inta en särställning. Programföretagen ska ha en dialog med de berörda grupperna. I fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter får bolagen sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser (16 §, 14 § respektive 14 § i sändningstillstånden). Regeringen har vidare uttryckt att programföretagen bör ta hänsyn till att även jiddisch har status som nationellt minoritetsspråk (prop. 2008/09:195).

Överenskommelse mellan bolagen

Överenskommelser mellan SR, SVT och UR rörande insatser för språkliga och etniska minoriteter ska enligt bolagens anslagsvillkor tillställas Kulturdepartementet och Myndigheten för radio och tv (punkt 10, 12 respektive 12 i anslagsvillkoren).

Av bolagens överenskommelse för år 2012 framgår bland annat att det är SR som ansvarar för insatser inom drama och kultur samt nyhetsbevakningen på de fyra prioriterade minoritetsspråken. SVT svarar för nyheter på samiska och finska och SR sänder även sport på finska och samiska. SVT och SR delar det övergripande ansvaret för samiska och finska. SR ansvarar särskilt för meänkieli och romani chib och UR svarar särskilt för barn- och ungdomsprogram på samtliga språk.

I sin bedömning av public service-redovisningarna för år 2007 tog granskningsnämnden fram vissa kriterier som kan ha betydelse för bedömningen av om de nationella minoritetsspråken har intagit en särställning i förhållande till övriga minoritetsspråk. Enligt nämndens mening har dessa kriterier alltså

betydelse för bedömningen. Ju fler av kriterierna som är uppfyllda, desto tydligare särställning. Särställning ges genom att:

- sända fler timmar på de nationella minoritetsspråken än på andra minoritetsspråk,
- ha särskilda sändningstider,
- ha regelbundna sändningstider,
- uppmärksamma språket och språkgruppen på andra sätt än genom radio och tv, exempelvis genom tillgänglighet och tjänster på webben eller via andra distributionskanaler,
- ha nyhetssändningar/och eller annan aktualitetsjournalistik,
- uppmärksamma språkgruppens situation i Sverige,
- ha sändningar som vänder sig till en bred publik inom språkgruppen, och på annat sätt ge särskild uppmärksamhet, tid eller resurser.

Kraven i sändningstillstånden gäller de sändningar som sänds i marksänd tv och radio och granskningsnämnden har i tidigare bedömningar konstaterat att det inte framgått av bolagens redovisningar hur stor del av utbudet på minoritetsspråk som sänts där. I årets redovisningar framgår det på ett tydligt sätt på vilka plattformar sändningarna skett. Sändningstiden avseende de minoritetsspråk som enligt sändningstillstånden ska inta en särställning i bolagens verksamhet framgår i bolagens redovisningar i likadant utformade tabeller, dels visas totalt antal timmar och dels visas timmar av förstasändning. Av programföretagens public service-redovisningar och kompletteringar framgår att följande antal timmar (förstasändningar och repriserna sammantaget) har sänts under åren 2010, 2011 och 2012. I dessa siffror ingår även utbudet för barn och unga.

2012	SR	SVT	UR	Totalt
Finska	8 389	281	24	8 694
Meänkieli	637	12	5	654
Samiska	958	83	4	1 045
Romani chib	391	12	4	407
Totalt	10 376	388	37	10 801

2011	SR	SVT	UR	Totalt
Finska	8 357	243	11	8 611

Meänkieli	638	10	1	649
Samiska	953	94	11	1 058
Romani chib	390	9	2	401
Totalt	10 338	356	25	10 719

2010	SR 1:a sändningar	SVT	UR	Totalt
Finska	8 111	239	11,5	8 361,5
Meänkieli	642	11	2,7	655,7
Samiska	891	90	6,4	987,4
Romani chib	365	8	3,2	376,2
Totalt	10 009	348	23,8	10 380,8

Jiddisch

Av SR:s redovisning framgår att även jiddisch har ingått i programutbudet. SR uppger att P2 sänt musik med Sofia Böhm som sjunger på jiddisch. För de jiddischtalande barnen finns *Magiska Skrinets sagor* att lyssna till och *Vetenskapsradion Språket* i P1 har under det gångna året haft flera diskussioner och programinslag om de nationella minoritetsspråken, bland annat om jiddisch. SR har tillfrågats hur många timmar sändningstiden i radio på jiddisch har uppgått till under år 2012 och svarat att bolaget inte hade någon sändningstid i FM eller DAB på jiddisch. Barnprogram på jiddisch finns på webben för nedladdning och lyssning.

SVT har på förfrågan svarat att bolaget inte sänt några program på jiddisch under år 2012.

Av UR:s redovisning framgår det av tabellen Ämnesfördelning i den totala sändningsvolymen i tv 2012 att bolaget har sänt 3,33 timmar på jiddisch.

Andra minoritetsspråk än nationella minoritetsspråk

Nämnden noterar att SR i årets redovisning redogör för att det framkommit brister i rapporteringen av sändningstiden för invandrarspråk i och med övergången till ett nytt rapporteringsverktyg. SR uppger att sändningstidsmätt inte

tillämpats fullt ut vilket innebär att siffror i tabellen på sida 80 innehåller ett visst mått av repriser. Bolaget uppger vidare att SR under 2013 ska göra en fördjupad genomlysning och korrigera siffrorna till 2014 års public service bedömning.

SR uppger i redovisningen att bolaget utöver de nationella minoritetsspråken haft sändningar i marksänd radio på ytterligare fem språk som riktar sig till nyanlända i landet, nämligen arabiska, kurdiska, persiska, somaliska och engelska. SVT uppger i redovisningen att bolaget under år 2012 sänt sammanlagt 10 975 timmar inköpta program från 51 olika länder. De dominerande språken i dessa program var engelska, franska och tyska. UR uppger i sin redovisning att bolaget bland annat sänt tv-program på arabiska under år 2012. Med anledning av Mittuniversitetets rapport har programföretagen getts möjlighet att kommentera vilka prioriteringar som görs avseende minoritetsspråk utöver de som ska inta en särställning i bolagens programverksamhet.

SR uppger i en komplettering att:

Utgångspunkten för vilka andra minoritetsspråk/invandrade minoritetsspråk Sveriges Radio sänder på är att vi erbjuder en nyhetsservice på vissa språk för personer som nyligen kommit till Sverige, ofta mot sin vilja, som asylsökande flyktingar. I väntan på att de lär sig svenska och kan tillgodogöra sig SR:s hela utbud sänder vi nyheter och information om Sverige och det svenska samhället på de egna språken för att underlätta förståelsen för det samhälle de kommit till. I takt med att dessa grupper förmodas kunna ta del av vårt utbud på svenska och att behoven av olika språk förändras över tid gör SR regelbundet översyn av vilka språk vi bör sända på. Senast gjordes en sådan översyn 2010.

SVT har svarat följande.

SVT har enligt sitt sändningstillstånd uppdraget att särskilt prioritera produktion av program för de nationella minoriteterna. Gällande de utländska programmen så ska de enligt SVT:s sändningstillstånd spegla olika kulturkretsar och bestå av program från olika delar av världen. De utländska programmen består till största del av inköpta program och enligt rapporten Minoritetsspråk i public service så uppgår det till antalet 45 olika språk.

UR har svarat följande.

UR:s uppdrag är att producera och sända utbildningsprogram i allmänhetens tjänst. Mot denna bakgrund utgörs utbudet på andra språk än svenska i UR:s sändningar av tre olika kategorier; program på minoritetsspråk (inklusive de nationella minoritetsspråken), program på skolspråken och program på andra språk användbara i ett utbildningssammanhang. [---] När det gäller prioritering av andra minoritetsspråk än de nationella använder sig UR av Skolverkets statistik över antalet deltagande elever i modersmålsundervisningen på olika språk. Detta blir vägledande för valet av språk i produktionerna.

Enligt nämnden framgår det mot denna bakgrund att bolagen arbetar med att tillgodose andra språkliga och etniska minoriteter än de som enligt sändningstillstånden ska inta en särställning i bolagens programverksamhet.

Nedan behandlas de nationella minoritetsspråk som enligt sändningstillstånden ska inta en särställning i bolagens verksamhet.

4.7.1 Finska och samiska

Tidigare bedömning – SR, SVT och UR

I sin bedömning för år 2011 ansåg granskningsnämnden att SR, SVT och UR fick anses ha uppfyllt kravet på att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen avseende finska och samiska.

Uppfyllelse

SR har bedrivit sändningar på finska och samiska inom samtliga av de programområden som nämns i tabellen i Bilaga 1a (nyheter, drama/kultur, underhållning och musik/samhälle/utbildning, sport, barn och unga) med undantaget för sport på samiska. Under rubrikerna SR Sisuradio och Sameradion ges vidare exempel på bolagets satsningar avseende minoritetsspråken under år 2012.

Även SVT har bedrivit sändningar på finska och samiska. Timmarna fördelar sig på kategorierna nyheter, drama/kultur, samhälle/aktualiteter/utbildningsprogram samt barn och unga med undantaget för kultur på samiska. Programmen beskrivs under rubrikerna Finska och Samiska.

UR har bedrivit sändningar på finska och samiska i liten utsträckning. De få timmarna återfinns i kategorierna samhälle/utbildningsprogram och barn och unga. Programmen beskrivs under rubrikerna Finska/sverigefinnar och Samiska/samer.

Den totala mängden sändningstimmar på finska och samiska pekar enligt granskningsnämnden på att vart och ett av språken har intagit en särställning i bolagens samlade programverksamhet. Antalet sändningstimmar i kombination med de övriga beskrivningar som görs i SR:s, SVT:s och UR:s public service-redovisningar samt inhämtade kompletteringar visar enligt nämnden att de aktuella minoritetsspråken får anses inta en tydlig särställning i bolagens samlade programverksamhet.

Nämnden anser sammanfattningsvis avseende finska och samiska att bolagen får anses ha uppfyllt kravet i 16 §, 14 § respektive 14 § i sändningstillstånden.

4.7.2 Meänkieli och romani chib

Tidigare bedömning – SR, SVT och UR

Under den tidigare tillståndspanoden och även i sin bedömning av bolagens redovisningar för år 2010 samt år 2011 berörde nämnden frågan om ett bolag med hänvisning till en överenskommen ansvarsfördelning kan avstå från sändningar på ett visst minoritetsspråk under en hel tillståndspanod. Detta bland annat med avseende på att SVT och UR hade redovisat relativt få sändningstimmar på romani chib. I sin bedömning för år 2011 ansåg nämnden att SVT och UR inte kunde anses ha uppfyllt kravet avseende romani chib men att SR, SVT och UR fick anses ha uppfyllt kravet på att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen avseende meänkieli.

Uppfyllelse

SR har bedrivit sändningar på meänkieli inom samtliga av de programområden som nämns i tabellen i Bilaga 1a (nyheter, drama/kultur, underhållning och musik/samhälle/utbildning, sport, barn och unga) med undantaget för sport. Under rubriken Meänkieli ges vidare exempel på bolagets satsningar avseende minoritetsspråket under år 2012.

SVT redovisar endast tolv sändningstimmar på meänkieli. Inga nyhetssändningar på meänkieli redovisas. Programmen beskrivs under rubriken Meänkieli.

UR har bedrivit sändningar på meänkieli i liten utsträckning. De få timmarna återfinns i kategorierna samhälle/utbildningsprogram och barn och unga. Programmen beskrivs under rubriken Meänkieli/tornedalingar.

Nämnden har noterat att antalet sändningstimmar av meänkieli har varit låga under flera år. Vidare framgår det i den av Myndigheten för radio och tv beställda rapporten Minoritetsspråk i public service att det under stora delar av året inte förekommer några sändningar på meänkieli. Av Mittuniversitets rapport framgår att under år 2012 sände UR meänkieli i tv under månaderna februari, september, oktober och december och i radio i månaderna november och december. I SVT fanns det inga program under perioden 8 april 2012 till 21 december 2012 och av rapporten framgår det att utbudet på meänkieli i SVT är i nivå med utbudet på koreanska, egyptiska, arabiska, rumänska och holländska. Vidare noterar nämnden att SVT enligt rapporten inte sände nyheter på meänkieli och att SR inte sände rikssända nyhetssändningar utan endast lokalsändningar. Enligt rapporten bor cirka hälften av de som talar meänkieli inte i Torndedalsregionen utan är spridda över landet.

Rapporten utgör inte ett bedömningsunderlag men är ett referensmaterial av intresse, inte minst i och med att det är SR, SVT och UR som själva har försett rapportförfattaren med uppgifter. Nämnden har mot den bakgrunden, samt programföretagens gemensamma ansvar att beakta språkliga och etniska

minoriteters intressen, frågat programföretagen om hur de ser på den kartläggning som Mittuniversitet gjort och om de anser att de gemensamt uppfyller kraven i sändningstillstånden.

SR har svarat följande.

Sveriges Radio, som enligt [överenskommelsen] har ett särskilt ansvar för utbud på meänkieli, har tablålagda sändningar på meänkieli året om regionalt i FM samt rikssänt i FM och DAB. Varje söndag sänds ett nyhets- och aktualitetsmagasin i P2 Riks.

SVT har svarat följande.

Det finns idag olika uppgifter om med vilken geografisk spridning meänkieli talas. Dock är de kommuner som är officiella förvaltningsområden för tornedalsfinskan lokaliserade i Norrbotten.

UR har svarat följande.

UR har enbart rikssändningar. Utbudet vägleds av dialoger med minoritetsgruppen. För UR:s vidkommande gäller att produktionerna används under lång tid efter sändning inom utbildningen. Användningen sker genom streaming och nedladdning av filer för att skapa fysiska kopior. Sändningarnas tidpunkter på året blir därför av mindre vikt.

Av bolagens totala antal redovisade timmar på romani chib för år 2012, totalt 407 timmar, har SVT redovisat tolv och UR fyra (inklusive repriser). SVT:s tolv timmar hänför sig till områdena drama/kultur, samhälle/aktualiteter/ utbildningsprogram samt barn och unga. UR:s fyra timmar tillhör kategorin barn och unga. Med undantag för sport har SR bedrivit sändningar på minoritetsspråket inom samtliga av de programområden som nämns i tabellen. Utöver redovisning av antal timmar innehåller samtliga redovisningar även beskrivningar i text avseende romani chib.

Nämnden har under flera år funnit anledning att resonera kring vilket utrymme den överenskomna ansvarsfördelningen ytterst ger programföretagen att fördela insatserna. Frågan om ett bolag med hänvisning till överenskommelsen kan avstå från sändningar, eller sända mycket få timmar på ett visst minoritetsspråk under en hel tillståndperiod är enligt granskningsnämnden fortfarande relevant. Särskilt med avseende på att SVT och UR även för år 2012 redovisar relativt få sändningstimmar på romani chib om än något fler än föregående år. Om ansvaret för till exempel romani chib fördelas till insatser av endast SR blir effekten att minoritetsgruppen inte kan ta del av sändningar på sitt språk i tv. Nämnden noterar att antalet sändningstimmar av romani chib har varit låga under flera år och att det framgår i rapporten Minoritetsspråk i public service att det under stora delar av året inte erbjuds tv-sändningar på romani chib. Nämnden har mot denna

bakgrund frågat hur bolagen resonerar kring det och om bolagen anser att de gemensamt uppfyller kraven i sändningstillstånden att beakta språket romani chib som ska ha en särställning.

SR har svarat följande.

Även för romani chib har Sveriges Radio ett särskilt ansvar enligt [överenskommelsen]. SR sänder varje vardag ett nyhets- och aktualitetsprogram i FM, P2 Riks.

SVT har svarat följande.

Public service-bolagen har enligt sändningstillståndet möjlighet att göra en överenskommelse där utbudet för språkliga och etniska minoriteter kan fördelas mellan bolagen. Gällande utbudet på romani chib och meänkieli så har Sveriges Radio och Utbildningsradion enligt överenskommelsen en större produktion på nämnda språk. SVT har i olika sammanhang påtalat fördelarna med webbpublicering för att tillgängliggöra program för vissa specifika målgrupper. Inte minst gäller detta ungdomspubliken. Idag kan bolagen inte tillgodoräkna sig program som publiceras på webben.

UR har svarat följande

Även för romani chib gäller att UR enbart sänder riks och gör det på flera språkliga varieteter. Utbudet vägleds av dialoger med minoritetsgruppen. För UR:s vidkommande gäller att produktionerna används under lång tid efter sändning inom utbildningen. Användningen sker genom streaming och nedladdning av filer för att skapa fysiska kopior. Sändningarnas tidpunkter på året blir därför av mindre vikt. I sändningstillståndet finns inget krav avseende de olika språkliga varieteterna. UR tar ändå hänsyn till detta. UR producerar program på arli, lovari, kelderash och kaale. I serietitlarna ingår angivelse av vilken språklig varietet programmen har, men de samlas alla inom ämnet romani chib.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen avseende meänkieli och romani chib.

Granskningsnämnden gjorde förra året bedömningen att SVT och UR – trots möjligheten att fördela insatser – inte kunde anses ha uppfyllt kravet avseende romani chib. Eftersom ökningen av tv-utbudet för den aktuella målgruppen sedan dess är marginell, ser nämnden inte skäl att göra en annan bedömning avseende verksamhetsåret 2012.

När det gäller språkgruppen meänkieli, konstaterar nämnden att SVT och UR har bedrivit en mycket begränsad programverksamhet även för denna språkgrupp och att detta förhållande har gällt under hela tillståndsperioden. Den bilden har avseende verksamhetsåret 2012 också bekräftats i rapporten Minoritetsspråk i public service. Nämnden anser mot den bakgrunden att det nu finns skäl att göra

samma bedömning av uppfyllelsen av språkgruppen meänkieli som för språkgruppen romani chib.

SVT och UR har således inte levt upp till kravet att låta meänkieli och romani chib inta en särställning i programverksamheten. Det förhållandet att SR enligt överenskommelsen mellan bolagen har sänt avsevärt fler timmar på meänkieli och romani chib än SVT och UR ändrar inte den bedömningen.

Nämnden har kommenterat programföretagens ansvar för behoven hos barn och unga som tillhör språkliga och etniska minoriteter ovan i avsnittet 4.5.5.

4.8 ÖVRIGT

4.8.1 Sidoverksamheter

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt redovisningskraven av sidoverksamheterna i respektive programbolags anslagsvillkor (punkt 8, 10 respektive 9 i anslagsvillkoren).

Reglering

För SR, SVT och UR gäller att sidoverksamheter ska bära sina egna kostnader, särredovisas och i övrigt bedrivs på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Sidoverksamheter ska ingå som en del av årsredovisningen som granskas av bolagets revisorer (punkt 3 i respektive anslagsvillkor). Sidoverksamheter får inte ges en sådan omfattning eller vara av en sådan karaktär att de riskerar att inkräkta på kärnverksamheten eller skada förtroendet för radio och tv i allmänhetens tjänst (punkt 8, 10 respektive 9 i anslagsvillkoren).

Till public service-redovisningen ska fogas en redovisning av eventuella sidoverksamheter som programföretagen har bedrivit (punkt 17, 21 respektive 18 i anslagsvillkoren).

Tidigare bedömning – SR, SVT och UR

Granskningsnämnden konstaterade i sitt yttrande över 2010 års redovisningar att SR, SVT och UR endast översiktligt redovisade de intäkter och kostnader som sidoverksamheterna för med sig och att det inte i någon av redovisningarna fördes en närmare diskussion om sidoverksamheternas omfattning eller karaktär. Det fanns inte heller några redovisningar av om sidoverksamheterna bedrivits på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. I sitt yttrande över 2011 års public serviceredovisningar konstaterade nämnden att SR och SVT hade utvecklat sina respektive redovisningar och att det bland annat framgick vad sidoverksamheterna bestod av, vilka intäkter de gett och syftet med verksamheterna. I SVT:s redovisning uppgavs att bolaget agerar på en konkurrensutsatt marknad och SR hade i sin redovisning angett att verksamheten bedrivits på ett konkurrensneutralt sätt. UR hade anfört att bolaget under år 2011 inte bedrivit någon sidoverksamhet.

Granskningsnämnden ansåg att SR, SVT och UR hade uppfyllt redovisningskraven i respektive programföretags anslagsvillkor.

Uppfyllelse – SR, SVT och UR

Granskningsnämnden anser att det framgår i redovisningarna vad SVT:s och SR:s sidoverksamheter består av, dessas kostnader och intäkter och syftet med verksamheterna. Både SR och SVT har uppgett att bolagen agerar på en

konkurrensutsatt marknad och att sidoverksamheten bedrivs inom konkurrensutsatta och väl fungerande marknader där prisbilden är väl känd för både kunder och andra leverantörer. UR har anfört att bolaget under år 2012 inte bedrivit någon sidoverksamhet.

Granskningsnämnden finner att SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt redovisningskraven i respektive programföretags anslagsvillkor. En närmare granskning görs av bolagens revisorer enligt p. 3 i respektive anslagsvillkor.

4.8.2 Redovisning av produktivitet och effektivitet

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt redovisningskraven av nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet (punkt 17, 21 respektive 18 i anslagsvillkoren).

SVT:s kommande redovisning bör dock på ett tydligare sätt redovisa och kommentera vilka nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet.

Reglering

SR, SVT och UR ska bland annat redovisa nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet (punkt 17, 21 respektive 18 i anslagsvillkoren).

Tidigare bedömning

Granskningsnämnden ansåg i sin bedömning över 2011 års redovisningar att bolagen utifrån sina egna definitioner redovisat mått på produktivitet och effektivitet och att de därmed uppfyllt redovisningsskyldigheten.

Granskningsnämnden ansåg sig dock inte kunna bedöma om måtten faktiskt visade på effektivitet och produktivitet. Nämnden ansåg vidare att SVT:s redovisning på ett tydligare sätt borde redogöra för sambandet mellan redovisningskrav och innehåll.

Uppfyllelse – SR

Av SR:s redovisning följer att produktivitet under nuvarande tillståndsperiod har definierats som ”det som produceras under en viss tid av en anställd” och att detta redovisas med antal sända timmar per anställd och kostnad per sänd timme. SR har också uppgett att ett samarbete med studenter vid Uppsala har lett till slutsatserna att bland annat publikens användande och upplevda nytta av utbudet bör ingå för att mäta produktivitet och effektivitet. Det är därför relevant att följa förhållandet mellan å ena sidan måluppfyllelse inklusive värdet för publiken och å

andra sidan nedlagda resurser och det krävs därför indikatorer som säger mer än rent kvantitativa mått.

Nämnden konstaterar att SR redovisar mått på effektivitet och produktivitet utifrån sina definitioner. Därmed har SR uppfyllt redovisningsskyldigheten i punkt 17 i anslagsvillkoren. Om SR:s mått faktiskt visar på effektivitet och produktivitet har granskningsnämnden inte möjlighet att bedöma. Granskningsnämnden konstaterar vidare att SR inlett ett arbete med att ta fram nya indikatorer som är anpassade för SR:s verksamhet för att mäta effektivitet och produktivitet.

Uppfyllelse – SVT

SVT har i sin public service-redovisning uppgett att de två viktigaste ekonomimålen är att en större andel av anslagen ska användas till rena programkostnader och att det samtidigt ska frigöras medel för att utveckla och tillhandahålla tjänster på nya plattformar där en stor del av publiken finns. Av tabell 5.2 kan man utläsa att av verksamhetens totala kostnader har 76 % använts till programkostnader. SVT har vidare i redovisningen gett exempel på effektiviseringsarbeten under rubriken Planer för framtiden.

SVT har genom en kompletterande fråga uppgett att siffrorna i tabell 5.2 är de nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet tillsammans med tabell 5.3 som redovisar programkostnader fördelade på kanaler och tjänster där man kan utläsa att en större summa läggs på andra plattformar utan att riskera att andelen blir för hög. SVT har valt att inte använda antal producerade timmar eller timkostnad som mått på produktivitet eller effektivitet eftersom inte SVT strävar efter att producera fler timmar utan att öka kvaliteten i de timmar bolaget producerar. SVT uppger vidare i sin komplettering att SVT utöver detta arbetar med ständiga förbättringar för att driva effektivitet. Kravet är att driva rationaliseringar och möjliggöra nysatsningar och att bolaget har ett antal interna nyckeltal som styr och redovisar delar av verksamheten, så som kapacitetsutnyttjande av resurser, teknik och personal.

Granskningsnämnden konstaterar att SVT:s redovisning innehåller uppgift om verksamhetens totala kostnader och hur stor andel som utgör programkostnader samt kostnader fördelade på kanaler och tjänster (tabell 5.2 och 5.3, s. 81) vilka är de nyckeltal som SVT hänvisar till. SVT får därmed anses ha uppfyllt redovisningsskyldigheten i punkt 21 i anslagsvillkoren. Kommande redovisning bör dock på ett tydligare sätt redovisa och kommentera vilka nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet. Om uppgiften om hur stor andel av kostnaderna som används för program, eller något av övriga exempel som SVT redogjort för i sin komplettering, faktiskt visar på effektivitet och produktivitet har granskningsnämnden inte möjlighet att bedöma.

Uppfyllelse – UR

Av UR:s redovisning följer att UR har använt snittkostnader per sänd och producerat timme i radio och tv som ett mått på produktivitetens utvecklingen (tabell 12.2 E, s. 59). UR har i redovisningen också pekat på att det är komplicerat att utforma relevanta mått för UR på grund av UR:s särskilda uppdrag. Nämnden konstaterar att UR redovisar mått på effektivitet och produktivitet utifrån sina definitioner. Därmed har UR uppfyllt redovisningsskyldigheten i punkt 18 i anslagsvillkoren. Om UR:s mått faktiskt visar på effektivitet och produktivitet har granskningsnämnden inte möjlighet att bedöma.

4.8.3 Satsningar på tillgängliggörande av arkiven

SVT och UR får anses ha uppfyllt redovisningskraven att lämna en särskild redogörelse för vilka satsningar som gjorts på att öka tillgängliggörandet av program ur bolagens arkiv (punkt 21 respektive 18 i anslagsvillkoren).

SR får med viss tvekan anses ha uppfyllt redovisningskravet att lämna en särskild redogörelse för vilka satsningar som gjorts på att öka tillgängliggörandet av program ur bolagens arkiv (punkt 17 i anslagsvillkoren).

Bakgrund

Programföretagen fick år 2012 en extra tilldelning på 100 miljoner kronor från rundradiokontot för att digitalisera och göra mer av programarkiven tillgängliga, t.ex. via internet (prop. 2011/12:1 utgiftsområde 17 s. 35).

Reglering

SR, SVT och UR ska lämna en särskild redogörelse för vilka satsningar som gjorts på att öka tillgängliggörandet av program ur bolagens arkiv (punkt 17, 21 respektive 18 i anslagsvillkoren).

Uppfyllelse

UR har bland annat beskrivit hur bolaget arbetat med rättighetsförhandlingar, utveckling av infrastruktur, system, metadata och mediepedagogiskt stöd vilket inneburit att bolaget under augusti år 2012 kunnat göra 8 000 utbildningsprogram tillgängliga på UR.se. UR har i samband med lanseringen också genomfört en informationskampanj för att öka kännedomen UR:s utbildningsprogram och den ökade tillgängligheten.

Av SR:s redovisning framgår under flera olika rubriker att bolaget under flera år arbetat med att digitalisera bolaget ljudarkiv för att göra materialet lättare åtkomligt i första hand för medarbetarna och på sikt även för publiken. Bolaget har arbetat med verktyg och arkiven har integrerats med nuvarande produktions- och planeringssystem och ska ge medarbetarna inom SR direkt åtkomst till program, inslag och råmaterial oberoende av radiohus och andra fysiska platser. Digitaliseringen av arkiven gör det lättare att låta lyssnarna ta del av tidigare sända program inom ramen för nya program. SR ger exempel på program vars programidé är att återsända eller redigera om äldre inspelningar från arkiven. SR skriver också att bolaget samarbetar med Sveriges Radio Förvaltnings AB i ett arkivprojekt för att göra alla tidigare sända program digitalt sökbara. Projektet har tre syften; bevarande, förenklat återanvändande samt på sikt att kunna tillgängliggöra arkivet för publiken.

SVT har uppgett att bolaget påbörjat arbetet med ett utökat öppet arkiv genom att sluta avtal och förhandla med rättighetsorganisationer. Arkivet kommer att öppnas succesivt med början påskan 2013. Programmen som ska publiceras i Öppet arkiv väljs ur alla genrer och särskild stor vikt läggs vid att säkerställa att innehåll riktade till minoritetsgrupper publiceras. Materialet granskas både vad gäller rättigheter och teknisk kvalitet och en inventering av undertextfiler har genomförts. Under år 2012 slutfördes arbetet med att föra över program som digitaliserats i Ånge-projektet till SVT:s digitala arkivsystem Meta som innehåller information om i stort sett alla tidigare sända SVT-program och som kommer att publiceras i samband av utläggningen av programmen i Öppet arkiv. Bolaget har rekryterat personer till två tjänster för det redaktionella arbetet med Öppet arkiv och till fyra tjänster för research av innehåll, rättigheter och materialbearbetningar. Bolaget utvecklar verktyg för arbetsflöden för arbetsprocessen och en konstruktion av den nya webbsidan som ska innehålla allt material har påbörjats.

Granskningsnämnden finner att SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet i respektive programföretags anslagsvillkor att lämna en särskild redogörelse för vilka satsningar som gjorts på att öka tillgänglighörandet av program ur bolagens arkiv.

Av SR:s redovisning framgår under skilda rubriker bland annat att bolaget arbetat med att digitalisera sina arkiv, för att göra materialet lättare åtkomligt i första hand för medarbetarna och på sikt även för publiken. Granskningsnämnden anser med viss tvekan att SR får anses ha uppfyllt kravet i anslagsvillkoren att lämna en särskild redogörelse för vilka satsningar som gjorts på att öka tillgänglighörandet av program ur bolagets arkiv.